

Käyttösuunnitelma 2026

Sivistyksen palvelualue

Sivistyslautakunta 20.1.2026

Versiointi:

Versionro ja päiväys	Päivitys/muutos	Käsittely
1/15.1.2026		SIVLA 20.1.2026 S xx

Lyhenteet
SIVLA Sivistyslautakunta

Sisällys

1	Johdanto.....	4
1.1	Talouden tasapainottaminen	4
1.2	Viranhaltijapäätösten nähtävillä pitäminen.....	4
1.3	Kokousaikataulu.....	4
2	Sivistyksen palvelualue	6
2.1	Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2026	7
2.2	Määräraha-aulukko	13
2.3	Toiminnan kuvaus.....	13
2.4	Toimintaympäristö ja sen muutokset.....	14
2.5	Henkilöstösuunnitelma	14
3	Sivistyksen yhteiset	15
3.1	Talous, henkilöstö ja mittarit.....	15
3.2	Talousarvion toiminta ja tavoitteet.....	15
3.3	Tavoitteiden toteuttaminen.....	16
3.4	Avustukset ja muut erityismääräraho-avaukset.....	17
4	Varhaiskasvatuspalvelut, perusopetuspalvelut, nuorisopalvelut, kirjasto- ja tietopalvelut vastualueet yhteensä	18
4.1	Talous, henkilöstö ja mittarit.....	18
4.2	Talousarvion toiminta ja tavoitteet.....	19
5	Varhaiskasvatuspalvelut.....	20
5.1	Talous, henkilöstö ja mittarit.....	20
5.2	Talousarvion toiminta ja tavoitteet.....	21
5.3	Tavoitteiden toteuttaminen.....	22
6	Perusopetuspalvelut	23
6.1	Talous, henkilöstö ja mittarit.....	23
6.2	Talousarvion toiminta ja tavoitteet.....	23
6.3	Tavoitteiden toteuttaminen.....	24
7	Nuorisopalvelut	26
7.1	Talous, henkilöstö ja mittarit.....	26
7.2	Talousarvion toiminta ja tavoitteet.....	27
7.3	Tavoitteiden toteuttaminen.....	27
8	Kirjasto- ja tietopalvelut	28
8.1	Talous, henkilöstö ja mittarit.....	28
8.2	Talousarvion toiminta ja tavoitteet.....	29
8.3	Tavoitteiden toteuttaminen.....	29
9	Wellamo-opisto	30
9.1	Talous, henkilöstö ja mittarit.....	30
9.2	Talousarvion toiminta ja tavoitteet.....	30
9.3	Tavoitteiden toteuttaminen.....	31
10	Käyttösuunnitelman liitetiedot.....	32
	Liite 1. Talousarvion toiminnan tunnusluvut.....	32
	Liite 2. Talousarvion investointiosa.....	33
	Liite 3. Tositteiden hyväksyjät.....	34

1 Johdanto

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Kaupunginvaltuuston 15.12.2025 § 134 hyväksymän talousarvion ja kaupunginhallituksen 16.12.2025 § 382 hyväksymän toimeenpano-ohjeen perusteella on laadittu konsernihallinnon sekä elinvoiman, sivistyksen ja kaupunkiympäristön palvelualueiden käyttösuunnitelmat, joissa kohdistetaan määrärahat ja tuloarviot käyttötarkoitusten mukaisesti sekä asetetaan tarkennettuja toiminnallisia tavoitteita.

Käyttösuunnitelmissa esitetään toiminnalliset tavoitteet, henkilöstösuunnitelma ja määräraha- sekä tuloarvioiden kohdistaminen. Kaupunginvaltuuston päättämät sitovat määrärahat ja tuloarviot jaetaan käyttösuunnitelmissa osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi palveluyksiköille ja edelleen kustannuspaikoille. Osamäärärahoja voidaan käyttösuunnitelmaavuoden aikana siirtää ilman toimitelinkäsittelyä kustannuspaikkojen välillä niin, että muutos ei vaikuta sitovuustason osamäärärahoihin. Osana käyttösuunnitelmia päätetään tositteiden hyväksyjät. Lisäksi voidaan päättää toistuvaisavustuksista tai muista erityisistä määrärahavaroista. Myönnettävien avustuksien osalta huomioidaan Euroopan unionin valtiontukisääntely. Käyttösuunnitelmat hyväksytään toimielimissä ja ne toimivat pohjana talousarvion seurannassa ja raportoinnissa. Toimielimille raportoidaan talouden ja toiminnan toteumasta sekä ennusteesta neljännesvuosittain niiden alaisten yksiköiden osalta. Lahti on ottanut käyttöön ilmastobudjetoinnin vuoden 2025 talousarviossa. Ilmastobudjetin toteumasta raportoidaan vuositasolla tilinpäätöksen yhteydessä.

Lahden kaupungin talousarvion 2026 toimeenpano-ohjeiden mukaisesti on valmisteltu palvelualuekohtaiset käyttösuunnitelmat, jotka viedään toimielimiin päätettäväksi seuraavasti:

- konsernihallinnon käyttösuunnitelman hyväksyy ulkoisen tarkastuksen osalta tarkastuslautakunta ja muilta osin kaupunginhallitus
- elinvoiman palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy elinvoima- ja hyvinvointilautakunta
- sivistyksen palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy sivistyslautakunta
- kaupunkiympäristön palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy joukkoliikenteen osalta Lahden seudun joukkoliikennelautakunta ja muilta osin kaupunkiympäristölautakunta.

1.1 Talouden tasapainottaminen

Lahden valtuustoryhmät solmivat 15.5.2025 valtuustosopimuksen, jonka tavoitteena on turvata kaupungin talouden kestävyys ja ohjata kasvua. Talouden kestävyys tarkoittaa tasapainoista kasvua ilman velkasuhteen kasvua. Toimintamenot eivät saa kasvaa enemmän kuin toimintatulot, verotulot ja valtionosuudet yhteensä. Lisäksi kaupungin toimintakate ei saa heiketä enempää kuin verorahoituksen kokonaisuus kasvaa. Erillisestä talouden tasapaino-ohjelmasta luovutaan. Talouden tasapainottamisen tarve ei ole kuitenkaan poistunut ja talousarvio sisältää lisäsopeutustavoitteet toiminta-, vero- ja rahoitustuloihin sekä toiminta- ja poistomenoihin. Tavoitteet sisältyvät talousarviossa sitovuustasojen tulo- ja menomäärärahojen tavoitteisiin. Lautakunnat ja kaupunginhallitus jakavat palvelualueiden toimintamenoihin kohdentuvan tavoitteen tarkemmalle tasolle käyttösuunnitelmapäätöksen yhteydessä.

1.2 Viranhaltijapäätösten nähtävillä pitäminen

Kaupungin kuulutukset julkaistaan sähköisinä kaupungin verkkosivuilla www.lahti.fi> Ajan-kohtaista > Kuulutukset.

Viranhaltijapäätökset pidetään yleisesti nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa www.lahti.fi, mikäli asianomainen viranomais katsoo sen tarpeelliseksi, eikä salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

1.3 Kokousaikataulu

Vuoden aikana päivitettävä kokousaikataulu:

- Lahden kaupungin sisäisessä tietoverkossa Tietoa meistä > Päätöksenteko > Toimielimet ja päätöksenteko> Kaupunkitasoinen kokousaikataulu 2026.
- Kaupungin yleisessä tietoverkossa www.lahti.fi > Kaupunki ja päätöksenteko > Päätöksenteko > Tutustu päätöksentekoon > ao. toimielin.

Päivitetty 7.1.2026

TAMMIKUU		HELMIKUU		MAALISKUU		HUHTIKUU		TOUKOKUU		KESÄKUU	
1To	Budumoodenpäivä	1Su		1Su		1Ke	KP (pohjoinen, keskusta)	1Pe	Järvi	1Ma	KH päiväkoulu, KH
2Pe		2Ma		2Ma	KH, valtuustojen yhteiseminaari, *	2To		2La		2Ti	Sivla-sem, ELHY-sem, KYLA-sem
3La		3Ti	RYLL, KP (pohjoinen, keskusta)	3Ti		3Pe	Yhteisöpalvelu	3Su		3Ke	Pjtmk, KV-info ja kyselytunti
4Su		4Ke	Pjtmk, KV-info ja kyselytunti	4Ke		4La	4Ma	4Ma	KH	4To	JOU-sem., VMN
5Ma		5To	KP (itä, etelä)	5To		5Su	28.8.2019	5Ti	RYLL	5Pe	
6Ti	Loppupäivä	6Pe		6Pe		6Ma	29.8.2019	6Ke	JÄTE Itä-Salpaakier. hallituksen sem./VMN	6La	
7Ke		7La		7La		7Ti	TARKLA	7To	KV-seminaari	7Su	
8To		8Su		8Su		8Ke	Pjtmk, KV-info ja kyselytunti	8Pe	KV-seminaari	8Ma	KH, KV, *
9Pe		9Ma	KH, KV	9Ma	KH päiväkoulu, KH	9To		9La		9Ti	RYLL
10La		10Ti		10Ti	RYLL, TARKLA	10Pe		10Su		10Ke	Sivla, ELHY, KYLA
11Su		11Ke		11Ke	Pjtmk, KV-info	11La		11Ma	KH päiväkoulu, KH	11To	
12Ma	KH päiväkoulu, KH	12To		12To	WOUH	12Su		12Ti	Kaup.jory, seminaari, JOLI, TARKLA	12Pe	
13Ti	TARKLA	13Pe		13Pe		13Ma	KH, KV	13Ke	Pjtmk, KV-info	13La	
14Ke	Sivla-sem, ELHY-sem, KYLA-sem	14La		14La		14Ti	Sivla, ELHY, KYLA	14To	Huhtik.19	14Su	
15To	JOLI-sem.	15Su		15Su		15Ke	RYLL	15Pe		15Ma	KH
16Pe		16Ma	KH päiväkoulu, KH	16Ma	KH, KV, VN	16To		16La		16Ti	
17La		17Ti	Sivla, ELHY, KYLA, TARKLA	17Ti	Sivla, ELHY, KYLA	17To		17Su		17Ke	
18Su		18Ke	JOLI	18Ke	JOLI	18La	KP (kaikki)	18Ma	KH, KV	18To	
19Ma	VN	19To	TARKLA, VMN	19To	TARKLA	19Su		19Ti	Sivla, ELHY, KYLA, VN	19Pe	Asennuspäivä
20Ti	Sivla, ELHY, JOLI	20Pe		20Pe		20Ma	KH omistajastrategiaseminaari, *	20Ke		20La	Asennuspäivä
21Ke	KH, KYLA	21La		21La		21Ti		21To	JÄTE	21Su	
22To		22Su		22Su		22Ke		22Pe		22Ma	
23Pe		23Ma	Asennuspäivä	23Ma	KH omistajastrategiaseminaari	23To		23La		23Ti	
24La		24Ti		24Ti		24Pe		24Su		24Ke	
25Su		25Ke		25Ke	VN+VMN+nuva yhteiskok.	25La		25Ma		25To	
26Ma	KH päiväkoulu, KH	26To		26To		26Su		26Ti	KH, KH-seminaari	26Pe	
27Ti	TARKLA	27Pe		27Pe		27Ma		27Ke		27La	
28To		28La		28La		28Ti		28To	Kaup.jory, seminaari	28Su	
29To	VMN	29Su		29Su		29Ke		29Pe		29Ma	
30Pe				30Ma	KH päiväkoulu, KH	30To		30La		30Ti	
31La				31Ti	KP (itä, etelä)	31To		31Su			

KV = Kaupunginvaltuusto klo 18.00
KV-info = Kaupunginvaltuustoinfo klo 16.30
KH = Kaupunginhallitus klo 16.00 (valtuustopäivinä klo 15.30)
KH päiväkoulu = Kaupunginhallituksen päiväkoulu klo 14.30
Pitkät = Valtuustoryhmien puhejohtajatoimikunta klo 14.30
ELHY = Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta klo 16.00, jolle toisin ilmoitetaan.
SIVLA = Sivistyslautakunta klo 16.00, jolle toisin ilmoitetaan.
KYLA, RYLL, JÄTE, JOU = Kaupunkiympäristön palvelualueen lautakunnat klo 16.00, jolle toisin ilmoitetaan

* Aluevaltuuston kokous

TARKKA = Tarkastuslautakunta klo 9.00, jolle toisin ilmoitetaan.
WOJIK = Wellamo-opiston johtokunta klo 16.00, jolle toisin ilmoitetaan
VN = Vanhusneuvosto klo 10.00, jolle toisin ilmoitetaan.
VMMN = Vammaisneuvosto klo 16.30, jolle toisin ilmoitetaan
KP = Kumppanuuspöydät (keskusta, etelä, itä, pohjoinen) klo 16.30, jolle toisin ilmoitetaan

Vkl, pyhä tai muu vapaapäivä
 Koulujen talviloima, vk 9

Kokousaikataulu v. 2026 SYKSY

HEINÄKUU		ELOKUU		SYYSKUU		LOKAKUU		MARRASKUU		JOULUKUU	
1Ke		1la		1Ti	SIVLA-sem, ELHY-sem, KYLA-sem	1To	JÄTE, KP (pohjoinen, keskusta)	1Su		1Ti	RYLL
2To		2Su		2Ke	Pjtmk, KV-info	2Pe		2Ma	KH-TA + KH	2Ke	
3Pe		3Ma		3To	JOLI-sem.	3la		3Ti	KH-TA	3To	
4La		4Ti		4Pe		4Su		4Ke		4Pe	
5Su		5Ke		5La		5Ma	KH, KV	5To		5La	
6Ma		6To		6Su		6Ti		6Pe		6Su	Itsenäisyyspäivä
7Ti		7Pe		7Ma	KH, KV	7Ke	Kj:n TA-esitys	7La		7Ma	*
8Ke		8La		8Ti	SIVLA, ELHY, KYLA	8To	KV-seminaari	8Su		8Ti	SIVLA-sem., ELHY-sem., KYLA-sem.
9To		9Su		9Ke	JOLI	9Pe	KV-seminaari	9Ma	KH päiväkoulu KH	9Ke	Pjtmk, KV-info ja kyselytunti
10Pe		10Ma	KH	10To	TARKLA	10La		10Ti	RYLL	10To	JOLI-sem.
11La		11Ti	RYLL	11Pe		11Su		11Ke		11Pe	
12Su		12Ke		12La		12Ma	*	12To		12La	
13Ma		13To		13Su		13Ti	RYLL, SIVLA, ELHY	13Pe		13Su	
14Ti		14Pe		14Ma		14Ke	KYLA	14La		14Ma	KH, KV
15Ke		15La		15Ti	RYLL	15To		15Su		15Ti	SIVLA, ELHY, KYLA
16To		16Su		16Ke		16Pe		16Ma	KH, KV-TA	16Ke	
17Pe		17Ma	KH päiväkoulu, KH	17To		17La		17Ti	SIVLA, ELHY, KYLA	17To	JOLI
18La		18Ti	SIVLA, ELHY, KYLA	18Pe		18Su		18Ke	JOLI	18Pe	
19Su		19Ke		19La		19Ma	Ystävyyttä vä 42	19To	JÄTE	19La	
20Ma		20to		20Su		20Ti		20Pe		20Su	
21Ti		21Pe		21Ma	KH päiväkoulu, KH	21Ke		21La		21Ma	
22Ke		22La		22Ti		22To		22Su		22Ti	
23To		23Su		23Ke		23Pe		23Ma		23Ke	
24Pe		24Ma	KH	24To		24La		24Ti		24To	Jouluaatto
25La		25Ti		25Pe		25Su		25Ke	KP (kaikki)	25Pe	Joulupäivä
26Su		26Ke	KP (pohjoinen, keskusta)	26La		26Ma	KH päiväkoulu, KH	26To		26La	Tapaninpäivä
27Ma		27To	KP (itä, etelä)	27Su		27Ti		27Pe		27Su	
28Ti		28Pe		28Ma	KH	28Ke		28La		28Ma	
29Ke		29La		29Ti	KP (itä, etelä)	29To		29Su		29Ti	
30To		30Su		30Ke	Pjtmk, KV-info ja kyselytunti	30Pe		30Ma	KH päiväkoulu, KH	30Ke	
31Pe		31Ma		31La		31La				31To	

KV = Kaupunginvaltuusto klo 18.00 KV-info = Kaupunginvaltuustoinfo klo 16.30 KH = Kaupunginhallitus klo 16.00 (valtuustopäivinä klo 14.30) KH päiväkoulu = Kaupunginhallituksen päiväkoulu klo 15.30 Pitkät = Valtuustoryhmiem puheenjohtajainmuisto klo 14.30 ELHY = Elinoivaa / ja hyvinvointilautakunta klo 16.00, jolloin toisin ilmoitetaan. SIVLA = Sivistyslautakunta klo 16.00, jolloin toisin ilmoitetaan. KYLA, RYLLÄ, JÄTE, JOLI = Kaupunkiympäristön palvelualueen lautakunnat klo 16.00, jolloin toisin ilmoitetaan A = Ainevaltuustin kokous	TARKLA = Tarkastuslautakunta klo 9.00, jolloin toisin ilmoitetaan. WOKJ = Wellamo-opiston johtokunta klo 16.00, jolloin toisin ilmoitetaan VN = Vanhuseuvosto klo 10.00, jolloin toisin ilmoitetaan. VNM = Vammaisneuvosto klo 16.30, jolloin toisin ilmoitetaan KP = Kumpunansuopöydät (keskusta, etelä, itä, pohjoinen) klo 16.30, jolloin toisin ilmoitetaan
--	---

2 Sivistyksen palvelualue

Lahti 2035:
Tehty kestäväksi

Uuden ajan yliopisto- ja ympäristö-
kaupungissa yritykset menestyvät ja
elämä on merkityksellistä.

Arvot:

Avoimesti
Vastuullisesti
Yhdessä

**Elinvoimaista
kasvua**

Suomen johtavan ympäristökaupungin
huippuosaaminen ja korkeakoulujen
kasvu tekevät Lahdesta kansainvälisen
edelläkävijän.

Tunnettu yliopistomme ja ammattikor-
keakoulumme tuottavat merkityksellistä
tiedettä ja ratkaisuja. Vahvistamme
sivistystä ja osaamista kaikilla koulutus-
asteilla. Saamme opiskelijat rakentamaan
elämänsä Lahteen.

Olemme vetovoimainen investointikohde
sekä ihanteellinen kasvualusta kaikenko-
koisten yritysten menestystarinoille.

Ratkaisemme työllisyyden haasteet
kehittämällä uusia tapoja toimia.

Tuemme lapsiperheitä ja annamme eväät
elämänmittaiselle oppimis- ja kasvu-
polulle aina lapsuudesta vanhuuteen.

**Merkityksellistä
elämää**

Vahvistamme monimuotoista, puhdasta
luontoa, joka on hyvinvoinnin perusta.

Edistämme liikunnallista ja aktiivista
elämäntapaa. Mahdollistamme moni-
puoliset harrastusmahdollisuudet
kaikenikäisille.

Emme jätä ketään yksin – jokainen
lahtelainen on arvokas.

Puramme segregatiota. Lisäämme
kokonaisturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä
kaikissa elämänvaiheissa yhdessä
kumppaneiden kanssa.

Olemme houkutteleva urheilu- ja
kulttuurikaupunki, jossa tapahtumat
kukoistavat ja matkailijamäärät kasvavat.

**Rohkeaa
uudistumista**

Perustamme tulevaisuuden tasapainoisen
talouden ja kestävä kasvun varaan.

Rakennamme inspiroivaa, kestävä ja
saavutettavaa kaupunkia. Keskusta sekä
asuinalueet ovat eläviä ja viihtyisiä.

Johdamme tiedolla ja parannamme palve-
luidemme vaikuttavuutta. Hyödynnämme
palvelujen ja prosessien kehittämisessä
uutta teknologiaa ja tekoälyä eettisesti ja
vastuullisesti.

Olemme osallisuuden ja vuorovaiku-
tuksen suunnannäyttäjät. Annamme
lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää
omaa asuinympäristöään.

Lahti on houkutteleva työnantaja, jossa
henkilöstöön luotetaan. Meillä jokainen
saa kokeilla ja kehittää.

Strategian avainluvut:

20 000 opiskelijaa vuonna 2035

Luontopositiivinen 2030

Hiilineutraali ensimmäisenä suurista kaupungeista

- Lahti on väestönkasvussa kuuden suurimman kaupungin joukossa
- Työttömyys laskee nopeammin suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin
- Yksityisiä investointeja 200M€/vuosi
- Matkailijoiden yöpymiset kasvavat
- Yritysystävällisyys paranee

- Lahtelaiset liikkuvat terveystensä kannalta riittävästi
- Lahtelaiset kokevat elämänsä merkitykselliseksi
- Nuorten päihteidenkäyttö vähenee
- Jokaisella koululaisella on ystävä
- Yksinäisyys vähenee

- Lahtelaisten koulutusaste nousee
- Oppimistulokset paranevat
- Lahden talous on tasapainossa
- Kaupungin henkilöstö voi hyvin

2.1 Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2026

Lahden kaupunginvaltuusto käynnisti kaupunkistrategian päivityksen kesäkuussa 2025 ja hyväksyi päivitetyn strategian 27.10.2025 § 113. Strategian päivityksen tavoitteena oli vastata toimintaympäristön muutoksiin ja terävöittää sekä selkeyttää linjauksia, joilla kaupunki menestyy pidemmällä aikavälillä.

Lahden kaupungin visiona vuoteen 2035 on LAHTI – TEHTY KESTÄVÄKSI, Uuden ajan yliopisto- ja ympäristökaupungissa yritykset menestyvät ja elämä on merkityksellistä. Visio asettaa Lahdelle kunnianhimoisen tavoitteen edistää niin ekologista, sosiaalista kuin taloudellista kestävyyttä. Strategian toteuttamista ohjaavat arvot: avoimesti, vastuullisesti ja yhdessä.

Strategian laadinnassa kiinnitettiin erityistä huomiota valtuuston tahtotilaan, ja valmistelun tukena toimi eri valtuustoryhmien jäsenistä koottu strategiatyöryhmä. Strategian vision ja arvojen toteutuminen punnitaan jokapäiväisessä työssä. Strategiaa toteutetaan kolmen, vuosina 2025–2029 toteutettavan, kärkiohjelman sekä muiden strategian tavoitteisiin sidottujen toiminnallisten tavoitteiden kautta. Seuraavien sivujen taulukoissa on kirjattu strategian tavoitteet, joihin vuonna 2026 toteuttavilla toimenpiteillä vaikutetaan. Strategiaa toteuttavien toiminnallisten tavoitteiden edistymisestä raportoidaan talousarvion seuranta-raportoinnin yhteydessä, jonka kautta on mahdollista arvioida myös organisaation onnistumista ja tuloksellisuutta strategian toteuttamisessa.

Strategian toteutumista seurataan strategian avainlukuilla, jotka on esitelty talousarviokirjan liitteessä. Avainlukujen mittarit kertovat kehityksen suunnasta. Mittareilla ei voida suoraan mitata organisaation tuloksellisuutta, sillä toteutumiseen vaikuttavat myös kaupunkikonsernin ulkopuoliset tekijät. Strategian avainlukujen toteutumisesta raportoidaan talousarvion seurantaraportoinnin yhteydessä.

2.1.1 Kärkiohjelma: Hyvinvoivien lasten ja nuorten kaupunki

Kärkiohjelman tavoitteena on, että hyvinvoivat lapset ja nuoret kasvavat tasapainoisiksi aikuisiksi, jotka osallistuvat aktiivisesti yhteiskuntaan ja edistävät sen kehitystä. Kasvun, oppimisen ja ohjauksen ympäristöt ovat turvallisia ja jokainen lapsi ja nuori tuntee olevansa merkityksellinen ja arvostettu. Kärkiohjelmassa kehitetään laadukasta ja oikea-aikaista kasvatuksen ja oppimisen tukea, ehkäistään segregatiota sekä luodaan turvallista kasvun, oppimisen ja ohjauksen toimintaympäristöä.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Tuemme lapsiperheitä ja annamme eväät elämänmittaiselle oppimis- ja kasvupolulle aina lapsuudesta vanhuuteen. Emme jätä ketään yksin – jokainen lahtelainen on meille arvokas. Puramme segregatiota. Lisäämme kokonaisturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa yhdessä kumppaneiden kanssa. Olemme osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttäjä. Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuin ympäristöään.			
Vahvistamme perusopetuksen ja toisen asteen tiedonsiirtoa niveltämisessä; tiedonsiirtoprosessin nykytilanteen kartoitus sekä prosessin kehittämisen ja kuvaaminen. SIVI	LÄHTÖ: Tiedonsiirto perusopetuksesta toiselle asteelle toteutuu vaihtelevasti. TAVOITE: Prosessi on yhdenmukaistettu ja tiedonsiirto toteutuu tasalaatuisesti kaikissa yksiköissä.	Nykytilanteen kartoitus on tehty, kyllä/ei Prosessi uudistettu, kyllä/ei	Prosessin uudistuksessa näkemykset siirrettävän tiedon laajuudesta ovat eriävät. Henkilöstö ei sitoudu prosessin mukaiseen toimintaan.
Laajennamme restoratiivista työtettä eli yhteisöllistä ja lasta sekä nuorta osallistavaa toimintamallia kaikkiin peruskouluihin.	LÄHTÖ: Restoratiivisen työtteen toimintamallia ollaan vasta ottamassa käyttöön osassa kouluja. TAVOITE: Restoratiivisen työtteen toimintamalli aktiivisessa käytössä kaikissa kouluissa.	Nimetty sovittelutiimi kaikissa kouluissa ja kaupungitasoisesti kirjattu toimintamalli, kyllä/ei	Kaikissa toimintayksiköissä ei edelleenkaan ole toimintakulttuurissa restoratiivinen sovittelutoiminta.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Vakiinnutamme jengityön osaksi nuorisopalvelujen ja kaupungin palvelukokonaisuutta. SIVI	LÄHTÖ: Jengityötä kehitetty ja kokeiltu hankemuotoisena. TAVOITE: Jengityö vakinaistettu työmuotona osaksi kaupunkiturvallisuuden kehittämistä ja nuorisorikollisuuden ehkäisyä. Jengityö on tunnettu ja arvostettu työmuoto nuorten ja yhteistyökumppaneiden keskuudessa.	Toimiva verkostoyhteistyö (poliisi, seurakuntayhtymä, Päijät-Hämeen hyvinvointialue). Yhteistyösopimus tehty, kyllä/ei Nuorten/asiakkaiden määrä Vakinaistamistoimenpiteet tehty, kyllä/ ei	Yhteistyötahot ja/tai päättäjät eivät sitoudu toimintaan ja sen kehittämiseen.
Valmistaudumme Pro-Koulu-toimintamallin käyttöönottoon perusopetuksessa. SIVI	TAVOITE: ProKoulun käyttöönotto alkaa: Ohjaajien koulutuksen valmistelu ja järjestäminen	Koulutukset järjestetty syksyllä 2026, kyllä/ei	Rahoituksen epävarmuus. Henkilöstö ei sitoudu käyttöönoton valmisteluun. Liikaa muutoksia samaan aikaan.

Palvelualueiden lyhenteet: KOHA konsernihallinto, ELVO elinvoima, SIVI sivistys, KYMP kaupunkiympäristö

2.1.2 Muut toiminnalliset tavoitteet

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Tuemme lapsiperheitä ja annamme eväät elämänmittaiselle oppimis- ja kasvupolulle aina lapsuudesta vanhuuteen.			
Tuemme jokaisen peruskoululaisen kuulumista omaan luokkayhteisönsä yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti. SIVI	LÄHTÖ: Koulujen välillä on eroja oppilaan kokemuksessa yhteisöön kuulumisesta. Koulukohtaisesti on tehty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat. Tunne- ja vuorovaikutustaitoja koulutetaan systemaattisesti. Arjen taidot -oppimiskokonaisuus toteutuu jokaisessa yläkoulussa. Kaupunkitasoista vuosittain kerättävää tietoa ei ole osallisuuden ja yhdenvertaisuuden kokemuksesta. TAVOITE: Koulujen toimintakulttuuri on inklusiivinen ja hyväksyy monimuotoisuuden. Koko opetushenkilöstö on saanut tunne- ja vuorovaikutustaitoihin liittyvän täydennyskoulutuksen vuoteen 2029 mennessä, vuonna 2026 koulutetaan vähintään 140 opettajaa. Perusopetuksen Mitä kuuluu? -kysely uudistettu kaupunkitasoiseksi. Kyselyssä kerrotaan koululaisten kokemusta omaan luokkayhteisöön kuulumisesta.	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskartoitus tehty jokaisessa koulussa, kyllä/ei Koulutettujen määrä (koko opetushenkilöstö täydennyskoulutettu vuoteen 2029 mennessä) Perusopetuksen Mitä kuuluu? -kysely uudistettu kaupunkitasoiseksi, kyllä/ei	Inklusiivisuus ei toteudu yhdenvertaisesti. Henkilöstö ei sitoudu toimintatapoihin.
Edistämme liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa. Mahdollistamme monipuoliset harrastusmahdollisuudet kaikenikäisille.			
Edistämme koululaisten liikuntaa KYMP, SIVI, ELVO	Koululaisten itsenäisen liikkumisen edistäminen LÄHTÖ: Koululaisia kuljetetaan lyhyitäkin matkoja autolla. TAVOITE: Tehdään vähintään kahdelle pilottikoululle liikkumissuunnitelmat ja tehdään suunnitelmat pilottikoulujen koulumatkareittien liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Oppilaiden itsenäinen liikkuminen koulu- ja harrastusmatkoilla lisääntyy pilotin aikana. Rakokiven alueella toteutetaan Traficomien Suomi liikkeelle -ohjelman avustuksella liikenneturvallisuustoimenpiteitä. Välituntitoiminnan kehittämisen tuemaan liikunnallista elämäntapaa LÄHTÖ: Oppilaat osallistuvat välituntitoiminnan kehittämiseen vaihtelevasti. Kaikilla lapsilla ei ole harrastusta. Liikkuva koulu kyselyn mukaan 36 % kouluissa on riittävästi välituntivälineitä ja niitä saa käyttää. TAVOITE: Jokaisessa koulussa on ohjattua välituntitoimintaa sekä koulutettuja välituntitoiminnan vertaisohjaajia. Liikkuva koulu -kyselyn tulos paranee 50 %:iin.	Pilottikoulujen liikkumissuunnitelmat tehty kyllä/ei Ohjattua välituntitoimintaa kaikissa kouluissa kyllä/ei Välituntitoiminnan vertaisohjaaja kaikissa kouluissa kyllä/ei Liikkuva koulu -kysely: Koulussa on riittävästi välituntivälineitä ja niitä saa käyttää (%)	Vaatii työaikaa sekä liikenteen asiantuntijoilta että kouluilta, viestintä avainasemassa. Huoltajien asenteet ja sitouttaminen. Piha-alueen kehittämiseen tai välituntivälineisiin ei ole rahoitusta. Henkilöstön sitoutuminen. Vertaisohjaajien saatavuus ja kouluttamisen resurssointi.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Edistämme ikäihmisten harrastusmahdollisuuksia. SIVI	TAVOITE: Ikäopas-toiminnan aloittaminen liittyen ikäihmisten palvelujen kehittämiseen. TAVOITE: 60 vuotta täyttäneiden harrastajien määrä Wellamo-opistossa on vähintään 18 %.	Toiminta aloitettu kyllä/ei lökkäiden harrastajien määrä (%)	Ikäoppaiden rekrytointi on vaikeaa. Löytävätkö asiakkaat palvelujen pariin.
Kehitämme poikkihallinnollista liikunnan edistämistä. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	LÄHTÖ: Kaupunkilaisten liikunta on läpileikkaava palvelu. Liikkumisen edistämisen tukemiseksi tarvitaan poikkihallinnollinen ohjelma. TAVOITE: Valmistellaan ja hyväksytään poikkihallinnollinen liikkumisohjelma ja toteutetaan siihen liittyvät ensimmäiset toimenpiteet.	Liikkumisohjelma laadittu kyllä/ei	Valmisteluun ja toteuttamiseen ei ole käytettävissä riittävästi resursseja. Palvelualueet priorisoivat muita tehtäviä liikkumisohjelman valmistelun edelle.
Emme jätä ketään yksin – jokainen lahtelainen on meille arvokas.			
Kehitämme toimintaa asiakkaiden tarpeita vastaavaksi eri asiakasryhmät huomioiden ja toimimme yhdenvertaisesti ja turvallisesti. SIVI, KOHA, ELVO	Kirjasto tukee sitä, että jokainen pysyy mukana yhteiskunnassa, kokee osallisuutta ja polarisaatio vähenee LÄHTÖ: Kirjaston tapahtumiin ja toimintaan osallistuu tuhansia lahtelaisia vuosittain. Muutokset asiakkaiden tarpeissa vaikuttavat kuitenkin palvelutarjontaan. TAVOITE: Tavoittelemme sitä, että kirjaston palvelutarjonnassa huomioidaan eri kieliset asiakkaat nykyistä paremmin ja osallistujamäärä kasvaa. Teemme aktiivista yhteistyötä eri sidosryhmien ja toimijoiden kanssa. Kansalaisopiston palveluja kehitetään eri asiakasryhmät huomioiden TAVOITE: Digineuvonta on saavutettavaa. Aloitetaan Jaa hyvää -toiminta sekä Olohuone-toiminta Kumppanuus-talossa. Palvelutori toimii kaikille avoimena yhteispalvelujen alustana LÄHTÖ: Palvelutori on kaikille avoin, syrjimätön alusta. Palvelutorilaisia sitoo yhteinen palvelulupaus. Palvelutorin NPS vuonna 2024 oli 71. TAVOITE: Palvelutorin NPS on vähintään 70. Nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu LÄHTÖ: Nuorten työllistymistä edistävät palvelut ovat hajallaan ja toiminta on ollut osin koordinoimatonta. TAVOITE: Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun verkosto kasvaa, toiminta on koordinoitua ja toimijat sitoutuvat toimintaan.	Eri kielillä tai selkokielisesti tarjottujen palvelujen osallistujamäärä (digiopastukset, kielikahvilat, perhetapahtumat, ryhmävierailut) Maksuton digineuvonta mahdollista Uudet toimintamuodot aloitettu, kyllä/ei Asiakaskokemustutkimuksen tulos Toimijaverkoston käynnistys ja laajuus	Löytävätkö asiakkaat palvelujen pariin. Löytävätkö asiakkaat palvelujen pariin. Palvelutorilla toimijat eivät sitoudu yhteiseen palvelulupaukseen ja asiakaskokemus heikkenee. Palvelutarjonta supistuu. Toimijoiden sitoutuminen lakisääteisen yhteispalvelun kehittämiseen. Löytävätkö asiakkaat palvelujen pariin.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Puramme segregatiota. Lisäämme kokonaisturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa yhdessä kumppaneiden kanssa.			
Luomme suuntaviivat asuinalueiden eriytymisen ennaltaehkäisemiseksi. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	LÄHTÖ: Kaupunginhallitus on perustanut aluepalvelutoimikunnan, jonka tehtävänä on valmistella kaupungille aluepalveluohjelma. Ohjelman tavoitteena on mm. turvallisen kaupungin kehittäminen ja segregaatian ehkäiseminen. TAVOITE: Aluepalveluohjelma valmis.	Aluepalveluohjelman valmiusaste	Ohjelma vaatii useiden toimintojen ja palvelujen yhteensovittamista ja tarkastelua sekä sitoutumista niin viranhaltijoiden kuin poliittisella tasolla vaikutusten ja päätösten aikaansaamiseksi. Ohjelmalle asetetut odotukset eivät täyty.
Johdamme tiedolla ja parannamme palveluidemme vaikuttavuutta. Hyödynnämme palvelujen ja prosessien kehittämisessä uutta teknologiaa ja tekoälyä eettisesti ja vastuullisesti.			
Kehitämme palveluja tekoälyä hyödyntäen ja koulutamme henkilöstöä tekoälyn turvalliseen käyttöön. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	TAVOITE: Vähintään viisi uutta palvelua, jotka hyödyntävät tekoälyä. Vähintään 80 % henkilöstöstä suorittanut tekoäly- ja tietosuojakoulutuksen vuoden 2026 loppuun mennessä.	Tekoälyä hyödyntävien palvelujen määrä Tekoäly- ja tietosuojakoulutuksen suorittaneet työntekijät	Tekoälyratkaisut rakennetaan toistamaan vanhoja prosesseja. Tietojärjestelmien käyttöönoton kustannushyötyjä ei kartoiteta riittävästi. Esihenkilöt eivät edellytä henkilöstöä koulutuksen suorittamiseen.
Olemme osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttäjä. Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuinympäristöään.			
Juurrutamme osallisuussmallin osaksi yksiköiden toimintaa. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	LÄHTÖ: Kaupungin osallisuussmallin tunnettavuus on heikko. Osallisuussuunnittelua ei tehdä systemaattisesti yksiköissä. TAVOITE: Kaupungissa tehdään osallisuussmallin mukaiset osallisuussuunnitelmat toimintayksiköissä oman toiminnan/vastuun osalta. Toimintayksikön suunnitelma voi olla osa laajempaa palvelujen kokonaissuunnitelmaa. Yksiköiden osallisuustyö on suunnitelmallisempaa ja yhdenmukaisempaa, ja suunnitelmista raportoidaan vuosittain vastuualueella. LÄHTÖ: OmaLahti.fi-alustaa säännöllisesti käyttäviä yksiköitä on neljä ja alustalla on n. 5 300 käyttäjää. TAVOITE: Hyödynnetään OmaLahti.fi-alustaa monipuolisesti. Alustaa säännöllisesti käyttävien yksiköiden määrä kasvaa neljällä ja alustan käyttäjien määrä kasvaa 3 000 käyttäjällä.	Vastuualueiden raportit osallisuussuunnitelmista OmaLahti.fi-alustaa käyttävien yksiköiden määrä OmaLahti.fi-alustan käyttäjien ja rekisteröityjen määrä	Osallisuussuunnitelmia ei tehdä. Osallisuustyötä ei johdeta. Resurssien ja työajan puute. Osallisuussmalli on haastava ymmärtää tai siihen ei tutustuta. Asukkaiden kiinnostus OmaLahti.fi-alustaan vähenee. Alustalla ei ole riittävästi asukkaille mielenkiintoisia asioita. Alustaa ei oteta monipuolisesti käyttöön yksiköissä.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Vahvistamme rakentavaa vuoropuhelua ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. SIVI, ELVO	LÄHTÖ: Alueelliset Skidialogit toteutuvat 2 krt/v. Oppilaskunnan hallitukset toimivat kaikissa peruskouluissa. TAVOITE: Jokainen peruskouluikäinen saa kokemuksen osallisuudesta. Vähintään puolet oppilaista kokee, että voi osallistua koulun asioiden suunnitteluun. Vuonna 2026 järjestetään vähintään 30 skidialogia. LÄHTÖ: Kumppanuuspöydät järjestävät alueellisia teemakohtaisia Kerro Pois! -keskusteluja 1–4 krt/v/pöytä. Keskusteluihin on osallistunut 15–100 hlöä/keskustelu. TAVOITE: Järjestämme vähintään kahdeksan alueellista keskustelua ajankohtaisista teemoista. Alueellisiin keskusteluihin osallistuu 500 henkilöä.	Toteutuneiden skidialogien määrä Perusopetuksen seudullinen arviointikysely: oppilaiden osallistuminen koulun asioiden suunnitteluun Alueellisten keskustelujen määrä Keskusteluihin osallistuneiden määrä	Henkilöstön ja oppilaiden sitoutuminen toimintatapaan. Osallistujia alueellisiin keskusteluihin ei saada
Otamme käyttöön uusia yhteisöllisiä kaupunkikehittämisen malleja. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	TAVOITE: Vähintään viisi uutta mallia käytössä.	Uusien osallistamismallien määrä	Henkilöstön ja/tai resursien riittävyys uusien mallien kehittämiseen ja toteuttamiseen.
Lahti on houkutteleva työnantaja, jossa henkilöstöön luotetaan. Meillä jokainen saa kokeilla ja kehittää.			
Kehitämme työhyvinvoinnin johtamista. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	TAVOITE: Työhyvinvoinnin seurannan prosessi uudistunut, työhyvinvointikysely tehdään kerran vuodessa ja lisäksi työhyvinvointia seurataan säännöllisesti pulssikyselyillä. Työhyvinvointikyselyn vastausprosentti on vähintään 74 %. Työhyvinvointikyselyn keskiarvo vähintään 3,8.	Pulssikyselyt ja uusi prosessi käytössä kyllä/ei Työhyvinvointikyselyn vastausprosentti Työhyvinvointikyselyn keskiarvo	Prosessiin ei sitouduta, työhyvinvointia parantavia toimenpiteitä ei tunnisteta ja/tai niitä ei toteuteta
Perusopetuksen kehittäjäopettajaverkoston toimintaa vahvistetaan ja johdetaan systemaattisesti. SIVI	LÄHTÖ: Kaikissa kouluissa on nimetyt perusopetuksen kehittämisohjelman mukaiset kehittäjäopettajat. TAVOITE: Kehittäjäopettajaverkoston työskentely on strategiasidonnaista, tavoitteellista, tuloksellista ja mielekästä. Kaikissa kouluissa on koulukohtainen toimenpidesuunnitelma, jota arvioidaan. Kokemus verkoston tuesta oman koulun kehittämistyöhön vähintään 3 (keskiarvo asteikolla 1–5).	Koulukohtainen toimenpidesuunnitelma on tehty ja sitä arvioidaan, kyllä/ei Kysely: verkoston tuki oman koulun kehittämistyöhön	Kehittämiskohteita on liian monta. Johtotiimit eivät tee suunnitelmallista yhteistyötä koulun kehittäjäopettajien kanssa. Erot kehittäjäopettaja-työhön sitoutumisessa.

Palvelualueiden lyhenteet: KOHA konsernihallinto, ELVO elinvoima, SIVI sivistys, KYMP kaupunkiympäristö

2.2 Määräraahataulukko

Sivistyksen palvelualue	TP 2024*	KS+LTA:t 2025*	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	16 343 340	15 130 200	14 858 600	14 858 600	0	14 858 600
Toimintamenot	-232 899 606	-242 915 700	-244 942 300	-244 942 300	0	-244 942 300
Toimintakate	-216 556 267	-227 785 500	-230 083 700	-230 083 700	0	-230 083 700

* TP 2024 ja KS+LTA:t 2025 jakautuminen 1.6.2025 voimaan tulleen organisaatiomuutoksen jälkeisten sitovien tasojen välillä on osittain laskennallinen arvio.

2.3 Toiminnan kuvaus

Sivistyksen palvelualue vastaa opetus-, kasvatus-, nuoriso- sekä kirjasto- ja tietopalvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä. Palvelualueen vastuulla on myös sivistyspalvelujen seudullinen kehittäminen. Palvelualueeseen kuuluvat perusopetus-, varhaiskasvatus-, nuoriso- sekä kirjasto- ja tietopalvelujen vastuualueet sekä Wellamo-opiston vastuualue. Palvelualueen päätöksenteoeliminä toimivat sivistyslautakunta ja Wellamo-opiston johtokunta.

2.3.1 Palvelualueen sitovuustasojen kuvaus

Sivistyslautakunnan alaiset yksiköt ja talousarvion sitovuustasot:

- sivistyksen yhteiset (toimintakate)
 - sivistyksen yhteiset ja hankkeet
 - seudullinen kehittäminen
- varhaiskasvatuspalvelut, perusopetuspalvelut, nuorisopalvelut, kirjasto- ja tietopalvelut yhteensä (määräraha ja tuloarvio)
 - varhaiskasvatuspalvelut
 - perusopetuspalvelut
 - nuorisopalvelut
 - kirjasto- ja tietopalvelut
- Wellamo-opisto (toimintakate)

2.3.2 Palvelualueen organisaatio

2.4 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Taloussuunnitelmakauden haasteena on kireä kaupungin taloustilanne. Säästötoimet tulevat laskemaan kaupungin sivistyspalvelujen laatua. Ne pyritään kuitenkin priorisoimaan niin, että ne eivät merkittävästi vahingoita lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä eivätkä kaupungin elinvoiman tukemista.

Toiminnan suunnittelussa huomioidaan hallitusohjelmaan kirjatut kehittämistoimenpiteet sekä toimintaa ohjaavat valtakunnalliset määräykset ja suositukset. Merkittävimpiä kehittämistoimenpiteitä ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen, oppimisen tuen ja kasvun tukeminen, nuorten tukipalveluihin panostaminen, heikossa työmarkkina-asemassa ja/tai elämäntilanteessa olevien nuorten tukeminen sekä oppivelvollisuuden valvonta, ohjaus ja tukeminen. Oppimisen tuen uudistus esi- ja perusopetuksessa aiheuttaa muutoksia henkilöstömitoituksessa.

Wellamo-opiston toiminta tukee kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämistä. Painopistealueena huomioidaan monimuotoinen ikääntyminen.

Mittavat päiväkotij- ja koulurakentamisen investointitarpeet ovat loppusuoralla. Varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja nuorisopalveluissa palveluverkkotarkastelu on jatkuvaa, ja se on kytketty osaksi vuosittaista toimintaa. Palveluverkkosuunnitelmaa päivitetään muutostarpeiden mukaisesti. Kirjasto- ja tietopalveluissa on tulossa vuosien 2026–2027 aikana tilamuutoksia. Valtuustositomuksen 2025–2029 mukaisesti sivistyspalveluissa toteutetaan Hyvinvoivien lasten ja nuorten kaupunki -kärki-ohjelmaa.

Aluepalveluohjelman on määrä valmistua vuoden 2026 loppuun mennessä. Ohjelman linjaukset ja päätökset vaikuttavat merkittävästi palvelualueen palveluverkkosuunnitelmiin, mikä huomioidaan toiminnan kehittämisessä ennakoiden ja mahdollisia ristiriitaisia päätöksiä aktiivisesti välttämällä.

2.5 Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuosia suunnitellaan 51 vähemmän vuodelle 2026 kuin on varattu vuoden 2025 käyttösuunnitelmassa. Vähennykset kohdistuvat kaikille vastuualueille lukuun ottamatta nuorisopalveluja.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Sivistyksen yhteiset	64	28	82	50	50	0	50
Varhaiskasvatuspalvelut, perusopetuspalvelut, nuorisopalvelut sekä kirjasto- ja tietopalvelut							
vastuualueet yhteensä	2 152	2 173	2 169	2 153	2 153	0	2 153
Varhaiskasvatuspalvelut	926	919	917	916	916	0	916
Perusopetuspalvelut	1 043	1 065	1 061	1 048	1 048	0	1 048
Nuorisopalvelut	98	104	102	104	104	0	104
Kirjasto- ja tietopalvelut	85	85	89	85	85	0	85
Wellamo-opisto	101	98	105	102	102	0	102
Sivistyksen palvelualue	2 317	2 299	2 356	2 305	2 305	0	2 305

*Tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 henkilöstösuunnitelma esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja ne ovat osittain laskennallinen arvio.

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä, jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiotasoisien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökoh- taisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuoro- vaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteis- toiminnassa loppuvuonna 2025.

3 Sivistyksen yhteiset

3.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

3.1.1 Määräraha-aulukko

Sitovuus toimintakate	TP 2024*	KS+LTA:t 2025*	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	4 920 138	4 005 700	2 624 000	2 624 000	0	2 624 000
Toimintamenot	-6 810 252	-6 462 600	-5 143 300	-5 143 300	0	-5 143 300
Toimintakate	-1 890 114	-2 456 900	-2 519 300	-2 519 300	0	-2 519 300

* TP 2024 ja KS+LTA:t 2025 jakautuminen 1.6.2025 voimaan tulleen organisaatiomuutoksen jälkeisten sitovien tasojen välillä on osittain laskennallinen arvio

3.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilötyövuosia suunnitellaan 32 vähemmän vuodelle 2026 kuin on varattu vuoden 2025 käyttösuunnitelmassa.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Sivistyksen yhteiset	64	28	82	50	50	0	50

*Tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 henkilöstösuunnitelma esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja ne ovat osittain laskennallinen arvio.

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä, jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiotasoisien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

3.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Talous:			
Toimintamenot/asukas	56 €	53 €	42 €
Toimintakate/asukas	16 €	20 €	21 €

3.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet

3.2.1 Toiminnan kuvaus

Sivistyksen yhteisiin kustannuksiin sisältyy määrärahavaraukset sivistyslautakunnalle, keskitettyihin menoihin, palvelualueen ulkoista rahoitusta saaville hankkeille sekä sivistyspalvelujen seudulliseen kehittämiseen. Seudullinen kehittäminen -yksikön vastuulla on alueellinen sivistyspalvelujen kehittämisen koordinointi ja kuntien sivistystoimijoiden verkostoyhteistyön ylläpitäminen. Seudullinen kehittämisyksikkö hallinnoi ja koordinoi ulkopuolisella hankerahoituksella toteutettavia seudullisia kehittämisprojekteja ja tekee tiivistä verkostoyhteistyötä muiden alueen ja kansallisten toimijoiden kanssa. Seudullisella kehittämisellä tähdätään Päijät-Hämeen alueen kilpailuaseman vahvistamiseen suhteessa muihin alueisiin.

3.2.2 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Merkittävin osa sivistyksen yhteiset -määrärahoista ja -tuloarvioista muodostuu sivistyksen palvelualueen ulkoista rahoitusta saavista projekteista. Projekteja rahoitetaan erikseen haettavilla valtionavustuksilla, ja ne on kohdistettu tiettyyn käyttötarkoitukseen. Erityisperusteisten valtionavustusten määrä ja kohdistuminen vaihtelevat vuosittain, ja niihin vaikuttavat valtion hallituksen linjaukset ja päätökset.

3.2.3 Toiminnan painopistealueet

Seudullisen kehittäminen -yksikön koordinoimana kokoontuvat Päijät-Hämeen kuntien johtavat sivistyspalvelujen viranhaltijat säännöllisesti kuukausittain kaikkia kuntia koskevien yhteisten asioiden äärelle. Valtion (Opetushallitus ja Aluehallintovirasto) erityisavustuksilla toteutettavia kehittämishankkeita ovat Turvallinen koulupäivä Päijät-Hämeessä - kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy sekä niihin puuttuminen perusopetuksessa ja nuorisotyön seudullisen koordinaation kehittäminen Päijät-Hämeessä. Yhteistyö lasten, nuorten ja perheiden palveluissa Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa jatkuu olemassa olevissa yhteistyö-rakenteissa.

3.3 Tavoitteiden toteuttaminen

3.3.1 Toimintasuunnitelma

Sivistyksen yhteiset -yksikkö tukee ja edistää koko palvelualueen toimintaa, kehittämistä ja tavoitteiden saavuttamista. Yksikkö tukee palvelualueen toiminnan suunnittelua, valmistelua, toimeenpanoa ja seuranta.

Seudullisen kehittämisen painopistealueita ovat palveluiden yhteiskehittäminen ja verkostoyhteistyö, lasten ja nuorten hyvinvointi sekä tiedolla johtaminen ja laadunhallinta, jotka ovat linjassa kaupungin strategisten linjausten kanssa. Päijät-Hämeen kuntien johtavat sivistyspalveluiden viranhaltijat ja seudulliset sivistyspalveluiden eri sektoreiden kehittämisryhmät kokoontuvat säännöllisesti kuukausittain kaikkia kuntia koskevien yhteisten asioiden äärelle ja edistävät painopistealueita. Yhteistyö tukee palveluiden asiakaslähtöisyyttä, kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta sekä edistää yhteisten toimintamallien kehittämistä erityisesti lapsiperheiden hyvinvoinnin tueksi. Yhteistyö lasten, nuorten ja perheiden palveluissa Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa on keskeisessä asemassa. Vuoden 2026 aikana mm. järjestetään yhteistä seudullista koulutusta toimintakulttuurin kehittämiseksi varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sekä toteutetaan alueellisen lasten ja hyvinvointisuunnitelman tavoitteita.

3.3.2 Kehittämishankkeet ja hankkeet

Seudullisen kehittämisen yksikön koordinoimia kehittämishankkeita vuonna 2026 ovat Turvallinen koulupäivä Päijät-Hämeessä - kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy sekä niihin puuttuminen perusopetuksessa ja nuorisotyön seudullisen koordinaation kehittäminen Päijät-Hämeessä. Kehittämishankkeissa ovat mukana kaikki Päijät-Hämeen kymmenen kuntaa.

Turvallinen koulupäivä Päijät-Hämeessä -kehittämishankkeessa

1. kehitetään ja otetaan käyttöön Päijät-Hämeen peruskoulujen yhteinen kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisyn ja puuttumisen toimintamalli, jossa kuvataan ennaltaehkäisyn ja puuttumisen tasot
 2. edistetään ja tuetaan turvallista ja yhteisöllistä toimintakulttuuria kouluissa
 3. vahvistetaan monialaista yhteistyötä kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi.
- Kehittämishankkeelle on myönnetty Opetushallituksen erityisavustus ajalle 31.3.2025-31.7.2027.

Nuorisotyön seudullisen kehittämisen koordinaation kehittäminen Päijät-Hämeessä -kehittämishankkeessa

1. kehitetään ja vahvistetaan nuorisotyön tiedolla johtamista ja laatutyötä
 2. laaditaan seudullisen tehostetun nuorisotyön suunnitelma ja kehitetään nuoria koskevia kuntarajat ylittäviä kriisitilanteita varten toimintatapoja
 3. vahvistetaan ja edistetään alueellista yhteistyötä ja verkostoja nuorisotyössä.
- Kehittämishankkeelle on myönnetty Aluehallintoviraston erityisavustus ajalle 1.1.-31.12.2026.

3.3.3 Riskit ja seuranta

Riskejä arvioidaan ja seurataan palvelualueetasolla myös keskitetysti. Merkittävimpiä haasteita tavoitteiden saavuttamiseksi asettavat talouden haasteet ja nopeat muutostarpeet toiminnan sopeuttamiseksi. Talouden haasteisiin vastataan tarkalla ennakoinnilla, suunnittelulla ja seurannalla.

Seudullisen kehittämisen keskeisinä riskeinä ovat mm. kuntien sitoutuminen kehittämissyhteistyöhön sekä kehittämishankkeiden tavoitteiden toteuttamiseen kunnilla käytettävissä olevien resurssien puitteissa, yhteistyökumppaneiden sitoutuminen kehittämissyhteistyöhön, aikatauluissa pysyminen ja kuntien sitoutuminen uusien toimintamallien käyttöönottoon.

Riskejä hallitaan ja seurataan mm.

- Kehittämissyhteistyöhön on nimetty jäsen jokaisesta mukana olevasta kunnasta. Jäsenen vastuulla on kehittämissyhteistyöstä tiedottaminen kunnassa.
- Seuraamalla säännöllisesti hankkeiden etenemistä sivistyspalveluiden ohjausryhmän toimesta.
- Asettamalla selkeät vastuut ja aikataulut.

3.4 Avustukset ja muut erityismäärärahavaraudet

3.4.1 Avustukset ja valtiontukiarviointi

Sivistyslautakunnan jaettavat avustukset	KS 2025	KS 2026
Lahden Musiikkiopisto Oy/Lahden Konservatorio	455 000	455 000
Lahden Musiikkikoulun kannatusyhdistys	190 000	190 000
Taiteen perusopetus * määräraha jaetaan taiteen perusopetukseen sekä taiteen perusopetusta antaville oppilaitoksille lautakunnan vahvistamien jakoperusteiden mukaisesti	38 000	38 000
Päijät-Hämeen Urheiluakatemia	30 000	30 000
Lahden Kansanopisto	20 000	20 000
Lahden Tanssiopisto	20 000	20 000
Päijät-Hämeen tutkimusseura ry.	1 000	1 000
Taito Kymenlaakso ry (Taitokeskus Velma)	6 700	6 700
Yhteensä	760 700	760 700
Lahden Musiikkiopisto Oy / Lahden konservatorio vuokra-avustus	185 400	185 400
Yhteensä määrärahavaraus	946 100	946 100

Valtiontukiarviointi

Lahden Musiikkiopisto Oy:lle ja Lahden Musiikkikoulun kannatusyhdistykselle myönnettävät tuet myönnetään yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Tuen myöntämisessä noudatetaan komission asetusta (EU) N:o 651/2014, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti. (Julkaistu EUVL nro L 187, 26.6.2014).

Päijät-Hämeen Urheiluakatemialle, Lahden Kansanopistolle, Lahden Tanssiopistolle, Päijät-Hämeen tutkimusseura ry:lle ja Taito Kymenlaakso ry:lle myönnettävät tuet myönnetään vähämerkityksisenä tukena eli ns. de minimis -tukena. Tuen myöntämisessä noudatetaan komission asetusta (EU) 2023/2831, annettu 13.12.2023, perustamissopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (Julkaistu EUVL nro L, 15.12.2023).

3.4.2 Erityiset määrärahavaraukset ja valtiontukiarviointi

Sivistyksen yhteiset erityiset määrärahavaraukset	KS 2025	KS 2026
Jakamaton avustuspääräraha *jaetaan sivistysjohtajan päätöksellä	10 000	10 000
Lautakuntatyöskentely ja sähköinen kokoushallinta	100 000	50 000
Varhaisen tuen mukainen työhön uudelleensijoittamisen malli	50 000	50 000
NOVU-pohjoismaisten ystävyyskaupunkien kulttuuriviikon tukeminen	43 000	43 000
Lahden 4H –yhdistykselle Yli-Marolan kotieläinpiha	38 600	38 600
Yhteensä määrärahavaraus	241 600	191 600

Valtiontukiarviointi

Lahden 4H -yhdistykselle Yli-Marolan kotieläinpihan toimintaan myönnettävä tuki, joka on määrältään 38 600 euroa, myönnetään vähämerkityksisenä tukena eli ns. de minimis -tukena. Tuen myöntämisessä noudatetaan komission asetusta (EU) 2023/2831, annettu 13.12.2023, perustamissopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (Julkaistu EUVL nro L, 15.12.2023).

4 Varhaiskasvatuspalvelut, perusopetuspalvelut, nuorisopalvelut, kirjasto- ja tietopalvelut vastuualueet yhteensä

4.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

4.1.1 Määrärahataulukko

Sitovuus tuloarvio ja määräraha	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	10 096 611	9 841 400	10 884 300	10 884 300	0	10 884 300
Toimintamenot	-221 895 146	-231 791 800	-235 525 800	-235 525 800	0	-235 525 800
Toimintakate	-211 798 535	-221 950 400	-224 641 500	-224 641 500	0	-224 641 500

4.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilötyövuosia suunnitellaan 16 vähemmän vuodelle 2026 kuin on varattu vuoden 2025 käyttösuunnitelmassa. Vähennykset kohdistuvat kaikille vastuualueille lukuun ottamatta nuorisopalveluja.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Varhaiskasvatuspalvelut	926	919	917	916	916	0	916
Perusopetuspalvelut	1 043	1 065	1 061	1 048	1 048	0	1 048
Nuorisopalvelut	98	104	102	104	104	0	104
Kirjasto- ja tietopalvelut	85	85	89	85	85	0	85
Varhaiskasvatuspalvelut, perusopetuspalvelut, nuorisopalvelut sekä kirjasto- ja tietopalvelut vastuualueet yhteensä	2 152	2 173	2 169	2 153	2 153	0	2 153

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä, jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiotasoisien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

4.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet

4.2.1 Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuspalvelut-vastuualue vastaa lasten hyvinvoinnin edistämisestä, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämisestä, kasvatuksen alueellisen yhteistyön ja tukipalvelujen kehittämisestä ja koordinoinnista, yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta, yksityisen varhaiskasvatuksen ja lasten kotihoidon tuista sekä palvelusetelistä.

Perusopetuspalvelut-vastuualue vastaa perusopetuksen sekä perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestämisestä, osallistaan esiopetuksesta ja koululaisten iltapäivätoiminnasta sekä kirjoillaan olevien oppilaiden oppivelvollisuuden ohjauksesta ja valvonnasta. Uutena toimintana perusopetuksessa on käynnistynyt englanninkielinen opintopolku.

Lisäksi perusopetus koordinoi varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä nuorisopalvelujen yhteistä hyvinvointityötä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Nuorisopalvelut-vastuualue vastaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisestä yksilöllisellä ja yhteisöllisellä tuella sekä toiminnalla. Vastuualue vastaa myös palvelukokonaisuudesta, joka muodostuu alueellisista nuorisopalveluista, osallisuuden ja kansalaistoiminnan tukemisesta, nuorten tukipalveluista sekä nuorisopoliittisista ja nuorten kasvu- ja elinoloihin liittyvistä tehtävistä. Lisäksi vastuualue vastaa asuinkunnan oppivelvollisuuden ohjauksesta ja valvonnasta.

Kirjasto- ja tietopalvelut -vastuualue tukee kirjastolain tavoitteiden mukaisesti kuntalaisten tasa-arvoisia mahdollisuuksia tietoon ja sivistykseen, kirjallisuuden, musiikin ja kulttuurin harrastamiseen sekä tietoyhteiskuntataitojen ylläpitoon ja kehittämiseen. Lisäksi vastuualue vastaa maakunnallisesta palveluyhteistyöstä sekä lakisääteisestä alueellisesta kehittämistehtävästä Päijät-Hämeen, Kanta-Hämeen, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan alueella valtion rahoituksella.

Varhaiskasvatus-, perusopetus-, nuoriso- sekä kirjasto- ja tietopalvelut -vastuualueet vastaavat lisäksi kukin oman vastuualueensa palvelujen ja ydinprosessien kehittämisestä ja koordinoinnista sekä viestintä- ja markkinointiyhteistyöstä.

4.2.2 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Vuoden 2026 toiminnan suunnittelussa ja kehittämistyössä keskitytään Lahden kaupungin strategian ja kärkihjelmien tavoitteiden toteuttamiseen, hyvinvoinnin edistämiseen sekä kasvun ja oppimisen tukemiseen erityisesti toimeenpanemalla lakisääteinen oppimisen tuen uudistus esi- ja perusopetuksessa. Suunnittelussa ja toiminnassa huomioidaan myös muut toimintaa ohjaavat valtakunnalliset määräykset ja suositukset.

Palveluverkkosuunnitelma ohjaa sivistyksen palvelualueen ja Lahden Tilakeskuksen pitkän aikavälin suunnittelua ja yhteistyötä. Palveluverkon jatkuvassa tarkastelussa havaitut muutostarpeet ja -mahdollisuudet huomioidaan talousarvioon sisältyvässä investointiohjelmassa sekä toimintayksikkökohtaisissa erillispäätöksissä. Taloussuunnittelukaudella valmistuu muutamia varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisopalvelujen toimitiloja. Uusien tilojen valmistuminen mahdollistaa väliaikaisten vuokratilojen vähentämisen taloussuunnittelukauden aikana.

Varhaiskasvatus- ja perusopetusikäisten lasten määrä on ennusteiden mukaan laskeva taloussuunnitelmakaudella. Lasten ja nuorten määrän väheneminen vaikuttaa palvelutarpeeseen ja henkilöstömäärään 2030-lukua lähestyttäessä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tarve on pysynyt vuosien 2024 ja 2025 tasolla, mikä on edellyttänyt väliaikaisten valmistavan opetuksen opetusryhmien toiminnan jatkamista. Valmistavan opetuksen lisääntyneen tarpeen ennakoidaan jatkuvan edelleen vuonna 2026.

Päiväkotien, koulujen ja nuorisotilojen vuokratukustannusten muutokset sekä esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen lisäkustannukset on huomioitu talousarvion laadinnassa ja sisällytetty talousarvioketjuun.

Kirjasto- ja tietopalveluissa on tulossa vuosien 2026–2027 aikana tilamuutoksia. Ahtialan kirjasto siirtyy Alasenjärven päiväkodin ja peruskoulun kanssa Myllypohjan monitoimitaloon rakennuksen valmistuttua vuonna 2026. Lisäksi Launeen kirjaston toiminta päättyy vuoden 2026 alussa. Mukkulan kirjasto toimii tällä hetkellä väistötilassa, ja sen tulevasta sijainnista ei toistaiseksi ole päätetty.

4.2.3 Toiminnan painopistealueet

Lahden kaupungin strategia, kärkihjelmat sekä hyvinvointisuunnitelma ohjaavat vastuualueiden yhteistä toiminnan kehittämistyötä. Tavoitteet ja toimenpiteet huomioidaan vastuualueiden toiminnassa sekä talousarvion käyttösuunnitelman toiminnallisissa tavoitteissa.

Vuonna 2026 palvelualueella jatketaan edelleen hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä. Hyvinvointiyhteistyötä kehitetään edelleen yhdessä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa. Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisopalvelujen toimijat järjestävät yhdessä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa varhaista, oikea-aikaista ja yksilöllistä sekä yhteisöllistä tukea lapsille, nuorille ja perheille. Lisäksi vahvistetaan moniammatillisen ja monialaisen yhteistyön toteutumista.

5 Varhaiskasvatuspalvelut

5.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

5.1.1 Osamäärärahataulukko

Varhaiskasvatuspalvelut	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	2 702 834	2 491 800	2 659 000	2 659 000	0	2 659 000
Toimintamenot	-82 502 805	-86 150 100	-88 005 200	-88 005 200	0	-88 005 200
Toimintakate	-79 799 971	-83 658 300	-85 346 200	-85 346 200	0	-85 346 200

5.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilötyövuosia suunnitellaan 1 vähemmän vuodelle 2026 kuin on varattu vuoden 2025 käyttösuunnitelmassa.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Varhaiskasvatuspalvelut	926	919	917	916	916	0	916

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä, jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiossa olevan henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökoh- taisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuoro- vaikutustaitoihin, digitaalisiin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteis- toiminnassa loppuvuonna 2025.

5.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Varhaiskasvatuspalvelut			
Talous:			
Toimintamenot/asukas	680 €	709 €	723 €
Vaikuttavuus:			
Asiakastytytyväisyysskyselyn tulokset	9	9	9

5.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet

5.2.1 Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuspalvelut-vastuualueen tehtävänä on vastata varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämisestä, yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta, yksityisen varhaiskasvatuksen ja lasten kotihoidon tuista sekä yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelistä. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäi- vähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta. Kaupunki huolehtii siitä, että varhaiskasvatusta on saatavissa lasten ja perheiden tarpeen mukaisesti.

Varhaiskasvatuspalvelujen toiminta-ajatuksena on tarjota lahtelaisille lapsiperheille laadukasta varhaiskasvatusta ja esiopetusta perheiden tarpeita vastaavasti. Lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi turvataan huomioiden lapsen yksilölliset läh- tökohdat ja tarpeet toiminnassa ja oppimisympäristön rakentamisessa. Toiminta perustuu lasten, vanhempien ja henkilökunnan väliseen avoimeen vuorovaikutukseen, jossa otetaan huomioon vanhempien ja henkilökunnan erilaiset roolit kasvattajina.

Lakisääteinen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestäminen on yhteydessä alle kouluikäisten lasten määrän kehitykseen sekä vanhempien tekemiin valintoihin. Laissa säädetään subjektiivisesta oikeudesta saada varhaiskasvatuspaikka neljän kuu- kauden kuluttua hakemuksen jättämisestä tai kahden viikon kuluttua hakemuksen jättämisestä, jos kyseessä on ennakoimaton opiskelun tai työn aloittaminen. Opiskelun tai työn perusteella vanhemmilla on myös oikeus iltä-, viikonloppu- tai vuorohoito- paikkaan.

5.2.2 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Varhaiskasvatuspaikkojen määrää tarkasteltaessa reunaehtona on lakisääteisen veloitteen täytyminen. Toimintaympäristön kehitys viittaa valtakunnallisen kehityksen mukaan syntyvyyden alenemiseen. Lisäksi alle kouluikäisten lasten määrään vaikuttaa myös lapsiperheiden muuttokehitys Lahteen. Varhaiskasvatuksen kysyntään vaikuttavat lasten määrän kehityksen lisäksi vanhempien valinnat. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu, ja yhteiskunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut tukevat lapsen kotikasvatusta. Varhaiskasvatukseen hakeutumiseen vaikuttavat monet yhteiskunnalliset sekä perheiden elämäntilanteisiin liittyvät tarpeet ja arvot sekä hoitomuodoista perheelle aiheutuvat kustannukset. Esimerkiksi talous- ja työllisyystilanteella on vaikutusta varhaiskasvatuksen kysyntään. Koko ikäluokka ei käytä varhaiskasvatuspalveluja, joten vanhempien valinnat ratkaisevat todellisen palvelujen tarpeen. Vanhempien valinnat vaikuttavat myös palvelurakenteeseen sekä siitä aiheutuviin kustannuksiin. Valinnan mahdollisuuksina päiväkotien rinnalla tuodaan vaihtoehtoina esiin perhepäivähoito, avoin varhaiskasvatus, yksityinen varhaiskasvatus ja kotihoito.

Valtakunnallisesti on pyritty varhaiskasvatuksen osallistumisasteen lisäämiseen, ja sen on arvioitu lisäävän kysyntää myös Lahdessa. Varhaiskasvatusmaksuja on alennettu valtakunnallisesti lainsäädännöllä. Lahti osallistui vuosina 2019–2021 viisivuotiaiden lasten maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeiluun, ja lisäksi Lahti osallistui vuosina 2021–2024 valtakunnalliseen kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun. Valtuustositimuksen mukaisesti tavoitteena on edelleen varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen ja oppimisen ja hyvinvoinnin tuen sekä varhaiskasvatuksen saatavuuden ja riittävyyden varmistaminen.

Palveluverkkosuunnitelman osalta investointitarvetta ovat ylläpitäneet päiväkotien vanhenevat ja peruskorjausta tarvitsevat tilat, käytössä olevat väistötilat sekä perhepäivähoitopaikkojen väheneminen. Tehdyistä investoinneista huolimatta päiväkoteja on tullut elinkaarensa loppuun. Samalla kun luovutaan käytöstä pois jäävistä yksiköistä, palveluverkkosuunnitelman mukaisesti peruskorjataan tai uudisrakennetaan palveluverkossa säilyviä yksiköitä. Avoimen varhaiskasvatuksen sekä vuorohoidon palvelurakenteesta on tehty päätökset vuonna 2024. Vuonna 2025 jätettiin pois käytöstä huonokuntoisia kiinteistöjä ja lisättiin esiopetusryhmien määrää koulujen tiloissa.

Vuonna 2026 valmistuvat hyväksytyjen hankesuunnitelmien mukaisesti Myllypohjan monitoimitalo, joka korvaa Alasenjärven päiväkodin käytöstä pois jääviä toimipisteitä, sekä Kaarikadun päiväkodin uudisrakennus, joka korvaa nykyisin käytössä olevat väistötilat. Asemantaustan, Ruoriniemen ja Herrasmannin päiväkodit siirtyvät väistötiloihin. Paavolan päiväkodin uudisrakennuksen valmistuttua vuonna 2027 luovutaan käytössä olevista väistötiloista.

Oppimisen tuen uudistus esiopetuksessa sekä valtakunnallisesti vähentynyt hankerahoitus aiheuttavat kustannuspainetta lasten oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseen, ja vuonna 2030 lainsäädäntöön tulevaan muutokseen varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksesta varaudutaan ennakoiden.

5.3 Tavoitteiden toteuttaminen

5.3.1 Toimintasuunnitelma

Vuosina 2026–2027 valmistuvat hyväksytyjen hankesuunnitelmien mukaisesti Myllypohjan monitoimitalo, joka korvaa Alasenjärven päiväkodin käytöstä pois jääviä toimipisteitä sekä Kaarikadun, Hennala-Launeen ja Paavolan päiväkotien uudisrakennukset, jotka korvaavat nykyisin käytössä olevat väistötilat tai käytöstä pois jäävän toimipisteen. Samalla vuonna 2026 yhdistetään hallinnollisesti Hennalan ja Launeen päiväkodit Hennalan päiväkodiksi. Asemantaustan, Ruoriniemen ja Herrasmannin päiväkodit siirtyvät väistötiloihin.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin sekä palveluseteliin tehdään indeksitarkistukset.

5.3.2 Kehittämisohjelmat ja hankkeet

Hankerahoitusta saadaan valtakunnallisesta Varhaiskasvatuksen tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistamiseen vuosina 2026–2027.

5.3.3 Riskit ja seuranta

Strategian ja talouden sekä hankerahoituksen toteutumista seurataan.

6 Perusopetuspalvelut

6.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

6.1.1 Osamäärärahataulukko

Perusopetuspalvelut	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	6 254 312	6 232 500	7 111 500	7 111 500	0	7 111 500
Toimintamenot	-124 863 861	-130 138 500	-131 844 300	-131 844 300	0	-131 844 300
Toimintakate	-118 609 549	-123 906 000	-124 732 800	-124 732 800	0	-124 732 800

6.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilötyövuosia suunnitellaan 13 vähemmän vuodelle 2026 kuin on varattu vuoden 2025 käyttösuunnitelmassa.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Perusopetuspalvelut	1 043	1 065	1 061	1 048	1 048	0	1 048

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä, jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiotasaisen henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökoh- taisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuoro- vaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteis- toiminnassa loppuvuonna 2025.

6.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Perusopetus			
Talous:			
Toimintamenot/asukas	1 029 €	1 071 €	1 082 €
Toimintamenot/oppilas	12 170 €	12 635 €	13 054 €

6.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet

6.2.1 Toiminnan kuvaus

Perusopetuksessa jatketaan opetussuunnitelman mukaisen toimintakulttuurin kehittämistyötä. Perusopetuksen toimintaa ja prosesseja kehitetään hallitusohjelman, kaupunkistrategian ja kärkiohjelmien, perusopetuksen kehittämissuunnitelman sekä hyvinvointisuunnitelmien mukaisesti. Perusopetuksen kehittämisohjelmaa toteutetaan ja toimintakulttuuria kehitetään täyden- nyskoulutuksin, jaettua johtajuutta vahvistamalla sekä kehittäjäopettajaverkoston tuella. Kehittämisen resursseja vahvistetaan hankerahoituksin. Kehittämistyön osa-alueita ovat talous ja johtaminen, opetussuunnitelman mukainen toiminta, oppimisen tuen ja opiskeluhoillon toteuttaminen sekä opetuksen oppimisympäristöt ja digitalisaatio.

6.2.2 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Perusopetuslain muutos on uudistanut oppimisen tukea esi- ja perusopetuksessa 1.8.2025 alkaen. Tavoitteena on selkeyttää oppimisen tukea ja yhtenäistää oppimisen tuen jatkumo esiopetuksesta toiselle asteelle. Keskeisenä lähtökohtana on siirtää tuen painopistettä varhaiseen ja oikea-aikaiseen tukemiseen. Uudistus muuttaa merkittävästi myös koulujen toimintakulttuuria.

Lahden kaupunki osallistuu valtakunnalliseen oppimisen digitaalisen ekosysteemin ja oppijan palvelukokonaisuuden kehittämiseen DigiOne-hankkeessa. Vuonna 2026 perusopetuksessa otetaan käyttöön DigiOne-palvelualusta. Käyttöönotto edellyttää mittavia kehittämistoimenpiteitä perusopetuksen prosesseissa sekä toimintakulttuurissa.

6.2.3 Toiminnan painopistealueet

Harrastamisen Lahden malli- ja Koulun kerhotoiminta -hankkeilla edistetään yhteistyössä nuorisopalvelujen kanssa perusopetuksikäisten lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia. MOVEI-hankkeessa edistetään toimenpiteitä ja yhteistyön rakenteiden luontia peruskouluikäisten liikkumisen ja fyysisen toimintakyvyn edistämiseksi. Lisäksi tiivistetään yhteistyöprosesseja liikunnallisen toimintakulttuurin edistämiseksi perusopetuksessa liikuntapalvelujen ja kouluterveystieteiden kanssa. Koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen hankkeen avustus kohdennetaan positiivisen erityiskohtelun periaatteita noudattaen.

6.3 Tavoitteiden toteuttaminen

6.3.1 Toimintasuunnitelma

1. Perusopetuksessa jatketaan opetussuunnitelman mukaisen toimintakulttuurin kehittämistyötä, jota ohjaavat valtakunnalliseen hallitusohjelmaan, Lahden kaupungin strategiaan, strategian kärkihjelmaan, hyvinvointisuunnitelmaan sekä perusopetuksen kehittämissuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet. Kehittämisen osa-alueita ovat johtaminen ja talous, opetussuunnitelman mukainen toiminta, oppimisen tuen ja opiskeluhoitojen toteuttaminen sekä oppimisen ja opetuksen digitalisaatio. Osaksi perusopetuksen kehittämistyötä ja toimintaa sisällytetään esimerkiksi oppilaiden perustaitojen ja -valmiuksien parantaminen muun muassa Arjen taidot oppiaine ja Lahti oppimisympäristönä kokonaisuus, vieraiden kielten opiskelun mahdollistaminen, koulujen arviointikulttuurin kehittäminen, kouluun kiinnittymisen sekä tasa-arvoisen kohtaamisen ja yhdenvertaisuuden kokemuksen vahvistaminen, koulujen työrauhan edistäminen sekä oppimisen tuen uudistaminen sekä liikunnallisen elämäntavan edistäminen. Kehittäminen resursoidaan mahdollisuuksien mukaan hankerahoituksen (OKM:n ja OPH:n kohdennetut valtionavustukset). Koulujen toimintaa tuetaan täydennyskoulutuksella, tukemalla jaetun johtajuuden rakenteita sekä osallistamalla rehtoreita ja henkilöstöä kehittämistyöhön.
2. Valtakunnallisen oppimisen tuen uudistuksen tavoitteena on selkeyttää ja yhtenäistää oppimisen tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle sekä siirtää tuen painopistettä varhaiseen tukemiseen. Aiempi kolmiportainen tukimalli (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki) on poistunut, ja tilalle tuli 1.8.2025 alkaen uusi järjestelmä, jossa tuki pyritään mukauttamaan joustavasti oppilaan tarpeiden mukaan erillisiä tukimuotojen portaita. Jatkossa tuki jaetaan ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja yksilökohtaisiin tukitoimiin. Uudistus edellyttää ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin resursoimista 0,122 opetustuntia/oppilas/viikko. Ryhmäkohtaisiin liittyvän säännöstelyn vuoksi yhden opettajan opettamassa perusopetuksen ryhmässä voi jatkossa olla enintään viisi oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta oppilaskohtaisena tukitoimena. Lakimuutos edellyttää oppimisen tuen järjestämisen toimintakulttuurin ja -käytänteiden laajaa uudistamista (esim. tukipäätösprosessit ja pedagogiset asiakirjat), mikä vaatii rehtoreiden ja opettajien kattavaa koulutusta ja ohjausta sekä uusien toimintamallien käyttöönoton tukemista.
3. Digitalisaation edistäminen sisältyy perusopetuksen kehittämissuunnitelmaan. Lahti osallistuu Vantaan kaupungin hallinnoimaan DigiOne-kehittämishankkeeseen yhdessä Vantaan, Oulun, Turun, Jyväskylän, Kuntaliiton sekä Tiera Oy:n kanssa. DigiOne-hankkeessa kehitetään valtakunnallinen oppimisen digitaalinen ekosysteemi ja oppijan palvelukokonaisuus. Ensimmäinen pilottikoulu aloittaa DigiOnen käytön 2026 ensimmäisen neljänneksen aikana. Tavoitteena on, että kaikki loput peruskoulut aloittavat käytön syyslukukauden alkupuolella.
4. Perusopetuksen oppilasmäärä on kääntynyt laskuun vuoden 2023 aikana ja laskee vuosittain taloussuunnitelmakauden ajan (noin 200–300 oppilasta/vuosi). Oppilasmäärän lasku edellyttää säännöllistä perusopetuksen palvelu- ja tilatarvetarkastelua. Myllypohjan monitoimitalo Vire aloittaa toimintansa elokuussa 2026. Monitoimitalossa toimivat Alasenjärven päiväkotit, Alasenjärven peruskoulu ja Ahtialan alueen kirjasto. Kirkonkylän koulun toiminta lakkaa kesällä 2026. Perusopetuksen palveluverkkoa tarkastellaan osana aluepalveluohjelmaa.
5. Perusopetuksessa on 1.1.2026 alkaen voimassa oppilasryhmien maksimikoot ja uudistetut oppilaaksioton sekä oppilaaksiottoalueen periaatteet. Toteutumista seurataan vuosittain.

6. Perusopetuksessa jatketaan vuonna 2022 käyttöön otetun, Erätauko-keskusteluun pohjautuvan ja perusopetuksen oppilaille suunnatun, rakentavan keskustelun menetelmän, Skidialogin käyttöä. Skidialogi tarjoaa lahtelaisille lapsille ja nuorille mahdollisuuden osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja saada äänensä kuuluviin. Tavoitteena on vähintään 30 toteutunutta skidialogia vuoden 2026 aikana.
7. Vuoden 2026 käyttösuunnitelman määrärahoissa on huomioitu talousarviovalmistelussa tiedossa olleet keväällä 2025 päätettyjen työehtosopimusten mukaiset sopimuskorotukset yleiskorotusten ja järjestelyvaraerien osalta hyväksytyt yleiskorotukset sekä tiedossa olleet tilamuutokset sekä muut toiminnan muutosten vaikutukset. Vuoden 2026 aikana jatkuvat alkuvuodesta 2025 päätetyt talouden tasapainotustoimenpiteet.
8. Vuonna 2026 toteutetaan hyvinvoivien lasten ja nuorten kaupunki -kärkiohjelman tavoitteita. Pienennetään ryhmäkokoja aloittaen ensimmäisen ja seitsemännen vuosiluokan ryhmistä, vältetään suurta vaihtelua ryhmäkokojen välillä. Valmistaudutaan ProKoulun käyttöönottoon pilottikouluissa, jatketaan restoratiivisen työotteen vahvistamista kaikissa peruskouluissa ja kartoitetaan turvallisen tilan periaatteiden nykykäytänteitä.

6.3.2 Kehittämishjelmat ja hankkeet

Koulutuksellisen tasa-arvon hanke, hankkeen tarkoituksena on edistää perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa, inklusiivista toimintakulttuuria ja ennalta ehkäistä eriarvoistumista varmistamalla riittävä ja oikea-aikainen tuki alkuopetuksessa, tukemalla sosioekonomisesti haastavilla alueilla olevia kouluja sekä vahvistamalla inklusiota. OKM on myöntänyt valtion erityisavustusta vuosille 2024–2027. Avustuksella on palkattu kouluihin erityisopettajia, resurssiopettajia ja koulunkäynninohjaajia.

MOVE! hanke, hankkeen tarkoitus on luoda MOVE-polku Lahteen. Käsittää toimenpiteitä ja yhteistyörakenteiden luontia liikkumisen ja fyysisen toimintakyvyn edistämiseksi. Hankkeen toisella rahoituksella on tarkoitus tukea kouluja MOVE-polun mallin käyttöönotossa ja kehittää polun sisältöjä edelleen kattamaan kaikki peruskoulun vuosiluokat. Rahoitus on AVI:n myöntämä rahoitus vuosille 2024–2026.

Uimaopetuksen hanke, hankkeen tarkoituksena on tukea heikon uimataidon omaavien lasten ja nuorten uimataidon ja vesiturvallisuuden vahvistamista. Avustus kohdennetaan erityisesti maahanmuuttotilaisille oppilaille. Avustus on OKM:n myöntämä erityisavustus vuosille 2026–2027. Hanketta toteutetaan yhteistyössä Lahden uimaseura ry:n kanssa.

Tukea tiedolla, hankkeen tavoitteena on oppilastietohallintajärjestelmien kirjaamis- ja tiedonkeruukäytäntöjen kehittäminen siten, että ne pohjautuvat kansallisiin linjauksiin ja mahdollistavat yhtenäisen ja laadukkaan tiedon hyödyntämisen. Avustus on OKM:n myöntämä erityisavustus vuosille 2025–2026.

6.3.3 Riskit ja seuranta

Riskinä oppilasryhmien pienentämisen onnistumisessa on koulupaikan osoittamisen onnistuminen ja ikäluokan koko. Alueelle kesken lukuvuoden muuttavat oppilaat vaikuttavat ryhmäkokojen pienentämiseen asetetun tavoitteen onnistumiseen. Tämä voi epäonnistuessaan vaikuttaa säästötavoitteiden saavuttamiseen. Toteutuneita ryhmäkokoja seurataan oppilashallintojärjestelmän kautta.

Toimintakulttuurin muutoksen onnistumisessa voi riskinä olla koulutuksen saavutettavuus ja riittävä osallistujamäärä. Koulutuksiin osallistumista seurataan ilmoittautumisten perusteella ja koulutuspaikkojen täyttymisellä.

DigiOne käytön aloittamisen aikataulu voi osaltaan vaikuttaa lukuvuoden käynnistymiseen ja kahden ohjelman päällekkäiseen käyttöön. Päällekkäisellä käytöllä syntyy kustannusvaikutuksia vuodelle 2027, jos DigiOne käyttöönotto viivästyy tilastointipäivän 20.9 jälkeiselle ajalle.

Mahdolliset uudet säästötoimenpiteet haastaisivat perusopetuksen lakisääteisten palveluiden järjestämistä. Tällä hetkellä perusopetus järjestetään hyvin tehokkaasti olemassa olevilla määrärahoilla.

7 Nuorisopalvelut

7.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

7.1.1 Osamäärärahataulukko

Nuorisopalvelut	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	550 928	573 700	561 300	561 300	0	561 300
Toimintamenot	-6 947 832	-7 513 800	-7 751 700	-7 751 700	0	-7 751 700
Toimintakate	-6 396 904	-6 940 100	-7 190 400	-7 190 400	0	-7 190 400

7.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilötyövuosia suunnitellaan 2 enemmän vuodelle 2026 kuin on varattu vuoden 2025 käyttösuunnitelmassa.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Nuorisopalvelut	98	104	102	104	104	0	104

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi parane. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä, jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiossa olevien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

7.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Nuorisopalvelut			
Talous:			
Toimintamenot/asukas	57 €	62 €	64 €
Toimintakate/asukas	53 €	57 €	59 €
Vaikuttavuus:			
Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	4,5	4,2	4,2

7.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet

7.2.1 Toiminnan kuvaus

Nuorisopalvelujen toiminnoissa ja palveluissa panostetaan erilaisiin nuorten tukipalveluihin, eriarvoistumista ehkäiseviin toimenpiteisiin, nuorten osallisuuteen sekä alueelliseen nuorisotyöhön. Heikossa työmarkkina-asemassa ja/tai elämäntilanteessa olevien nuorten tukena toimivat nuorten työ- ja valmennuspalvelut, etsivä- ja jalkautuva nuorisotyö sekä nuorten psykososiaaliset palvelut. Nuorisopalvelut hoitaa myös kotikunnan oppivelvollisuuden valvontaa, ohjausta ja tukea. Kolmella suuralueella (pohjoinen, etelä ja itä) toteutetaan alueellista nuorisotyötä (muun muassa nuorisotilatoiminnot, koulunuorisotyö ja erilaiset harrastetoiminnot) sekä tehdään tiivistä yhteistyötä eri palveluyksiköiden ja muiden toimijoiden kanssa.

Vuoden 2026 talousarvio sisältää erittäin tarpeelliseksi osoittautuneen jengityön vakinaistamisen osaksi nuorisopalvelujen palvelukokonaisuutta. Nuorisopalvelujen osallistuja- ja asiakasmäärätavoite on 250 000 vuonna 2026.

7.3 Tavoitteiden toteuttaminen

7.3.1 Toimintasuunnitelma

Nuorisopalveluiden toimintasuunnitelma koostuu nuorisopalveluiden kehittämisohjelmaan vuodelle 2026 kirjattujen tavoitteiden ja toimienpiteiden toteuttamisesta. Kehittämisohjelma pohjautuu kaupungin strategiaan, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan, kaupungin kärkiohjelmiin sekä henkilöstön huomioihin nuorten ja organisaation tarpeista. Myös nuorten ideoita kehittämistarpeista on kuultu.

Palveluita ja toimintoja kehitetään alueellisen nuorisotyön, nuorten tukipalveluiden, yhteisten palveluiden sekä henkilöstön ja johtamisen kehittämislinjoilla.

7.3.2 Kehittämisohjelmat ja hankkeet

Nuorisopalveluiden kehittämisohjelman mukaisesti v. 2026 on tarkoitus kehittää nuorisopalveluiden organisaatiota vastaamaan paremmin toimintaympäristön muutoshaasteisiin.

Jengityötä ja harrastamisen Lahden mallia kehitetään ja vakiinnutetaan vuoden 2026 aikana osaksi nuorisopalveluiden palvelukokonaisuutta.

Ulkopuolisen rahoituksen turvin jatketaan katusovittelu -, Adapteri 2 (lukion oppilaitosnuorisotyö) -, Uusi Tsäänssi (nuorten oppivelvollisuuden tuki) -hanketta sekä kahta kansainvälisen nuorisotyön hanketta. Uutena hankkeena aloittaa kulttuurista nuorisotyötä ja nuorten osallisuutta kehittävä Saima Stage -hanke.

7.3.3 Riskit ja seuranta

Määrärahaseurantaa tehdään tehostetusti vuoden aikana.

Nuorisopalveluiden tilastointijärjestelmän kautta seurataan kuukausittain toiminnallisten tavoitteiden toteutumista ja kehittymistä.

8 Kirjasto- ja tietopalvelut

8.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

8.1.1 Osamäärärahataulukko

Kirjasto- ja tietopalvelut	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	588 537	543 400	552 500	552 500	0	552 500
Toimintamenot	-7 580 648	-7 989 400	-7 924 600	-7 924 600	0	-7 924 600
Toimintakate	-6 992 112	-7 446 000	-7 372 100	-7 372 100	0	-7 372 100

8.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilötyövuosia suunnitellaan 4 vähemmän vuodelle 2026 kuin on varattu vuoden 2025 käyttösuunnitelmassa

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Kirjasto- ja tietopalvelut	85	85	89	85	85	0	85

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä, jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiotasoisien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

8.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Kirjasto- ja tietopalvelut			
Talous:			
Toimintamenot/asukas	62 €	66 €	65 €
Vaikutavuus:			
Asiakaskäynnit/asukas	7,89	8	8

8.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet

8.2.1 Toiminnan kuvaus

Kirjasto- ja tietopalveluissa edistetään ja tuetaan kirjastolain mukaisesti kuntalaisen hyvinvointia, osaamista ja osallisuutta. Yksikössä tarjotaan sisältö-, mediakasvatus-, asiakas- ja tapahtumapalveluja sekä tiloja ja toimintaympäristöjä myös omatoimikäyttöön asukkaiden opiskeluun, työskentelyyn ja vapaa-aikaan. Kaikenikäisten lukutaitojen tukeminen ja kehittäminen ovat kirjastotyön ytimessä.

Kuntalaisten digitaitojen tukeminen näkyy vahvasti kirjaston tuottamissa palveluissa. Kirjastot luovat kuntalaisille väyliä vaikuttamiseen ja osallistumiseen ja toimivat yhteiskunnallisen keskustelun kohtaamispaikkoina. Kirjastojen monimuotoisista palveluista viestitään aktiivisesti eri käyttäjäryhmiä tavoittaen. Kirjasto toimii aktiivisesti kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja tekee yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Vuoden 2026 painopisteinä ovat kirjastojen hyvinvointivaikutusten mittaamiseen keskittyvä hanke, Lahden kirjastojen 150-vuotisjuhlavuosi sekä Ahtialan kirjaston siirtyminen Myllypohjan monitoimitaloon ja pääkirjaston peruskorjauksen suunnittelu. Myös Launeen kirjaston toiminnan lakkaamisella vuoden 2026 alussa on vaikutuksia palveluihin.

8.3 Tavoitteiden toteuttaminen

8.3.1 Toimintasuunnitelma

Kirjastolle kohdistettuja säästöjä toteutetaan vuonna 2026 Launeen kirjaston toiminnan lakkaamisella sekä kahden henkilötyövuoden vähentämisellä. Kirjastossa toteutetaan vuonna 2025 valmisteltu 5 % henkilöstövähennys vuoden 2027 loppuun mennessä. Kirjaston palveluita ja toimintaa kehitetään kirjastolaki, alueellinen kehittämistehtävä ja Lastu-kirjastojen toimintasuunnitelma huomioiden. Vuonna 2026 kirjastossa laaditaan kaikenikäisten lukutaitosuunnitelma ja painotetaan vuoden aikana vahvasti lukutaitotyötä.

8.3.2 Kehittämishjelmat ja hankkeet

Lahden kaupunginkirjastolla on käynnissä vuonna 2026 päättyvä 12 kunnan kirjastojen yhteinen Vaikuttava kirjasto -hanke, jossa pyritään kehittämään ja testaamaan mittaristoa kirjastojen hyvinvointivaikutusten mittaamiseen. Mittaristo on tavoitteena saada valtakunnalliseen käyttöön. Hankkeen rahoittajana toimii Aluehallintovirasto (nyk. Lupa- ja valvontavirasto).

Lahden kaupunginkirjasto on hakenut hankerahoitusta Lupa- ja valvontavirastolta myös maahan muuttaneiden lasten ja nuorten lukutaidon edistämiseen Mukkulan alueella. Rahoituspäätökset selviävät keväällä.

8.3.3 Riskit ja seuranta

Launeen kirjaston toiminta päättyi vuoden 2025 loppuun ja on epäselvää, miten lakkautus vaikuttaa alueen asiakkaiden palvelutarpeisiin ja miten niihin pystytään vastaamaan. Riskinä on, että osa asiakkaista lopettaa kirjastonkäytön kokonaan. Haasteita tuo myös lähimpänä sijaitsevan Liipolan kirjaston pieni tila. Mukkulan kirjasto puolestaan sijaitsee väistötilassa, eikä ole tietoa mihin se tulee siitä siirtymään. Tilakysymys luo riskin kirjaston toiminnan jatkumiselle. Kirjastoautotoiminta on toistaiseksi korvattu pakettiautolla, ja kirjastoauton tilanne ratkennee vuoden 2026 aikana. Henkilöstömäärän supistuminen luo paineita palvelutoiminnan toteuttamiseen ja aiheuttaa myös kuormitusta henkilöstölle.

9 Wellamo-opisto

9.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

9.1.1 Määräraha- ja tulotaulukko

Sitovuus toimintakate	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	1 326 591	1 283 100	1 350 300	1 350 300	0	1 350 300
Toimintamenot	-4 194 209	-4 661 300	-4 273 200	-4 273 200	0	-4 273 200
Toimintakate	-2 867 617	-3 378 200	-2 922 900	-2 922 900	0	-2 922 900

9.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilötyövuosia suunnitellaan 3 vähemmän vuodelle 2026 kuin on varattu vuoden 2025 käyttösuunnitelmassa.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Wellamo-opisto	101	98	105	102	102	0	102

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä, jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiossa olevien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

9.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Wellamo-opisto			
Talous:			
Toimintamenot/asukas	35 €	38 €	35 €
Toimintakate/asukas	24 €	28 €	24 €
Vaikutavuus:			
Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset	4,4	4,4	4,0

9.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet

9.2.1 Toiminnan kuvaus

Wellamo-opisto vastaa toiminta-alueensa asukkaiden omaehtoiin koulutustarpeisiin perustuvan yleissivistävän koulutuksen järjestämisestä eri elämänvaiheissa sekä musiikin ja kuvataiteen taiteen perusopetuksesta. Palveluyksikkö toimii sivistyslautakunnan alaisuudessa ja lisäksi sillä on seudullinen johtokunta. Taide- ja muotoilukoulu Taika kuuluu Wellamo-opistoon.

9.2.2 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Wellamo-opiston toimialueena on Lahden lisäksi Asikkala, Hollola, Kärkölä, Myrskylä, Orimattila ja Padasjoki. Opiston toimisto ja Lahden pääopetuspaikat ovat Paavolan kampuksella.

9.2.3 Toiminnan painopistealueet

Wellamo-opisto järjestää toiminta-alueen asukkaiden tarpeisiin perustuvaa yleissivistävää koulutusta, joka antaa elämän eri vaiheissa tilaisuuden omaehtoiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen monipuolisesti eri aineissa. Opisto antaa opetusta taito- ja taideaineissa, kielissä, liikunnassa, tietotekniikassa ja yhteiskunnallisissa aineissa. Opisto tarjoaa mahdollisuuden taitteen perusopetuksen yleisen ja laajan oppimäärän opiskeluun riippuen ainealueesta. Opisto järjestää myös osallistavaa aktiivointitoimintaa erilaisissa oppimisympäristöissä sekä antaa seudullisesti digineuvontaa.

Wellamo-opiston palveluissa huomioidaan monimuotoinen ikääntyminen. Samoin tuetaan kaikenikäisten liikunnallisen elämäntavan edistämistä ja toteutetaan tavoitteellisia opintopistekursseja, verkko- ja hybridikursseja sekä maksutonta toimintaa talousarvion puitteissa. Opiston toiminta tukee kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämistä. Opiston henkilöstön pedagogisena kehittämisen kohteena on palvelujen jatkuva kehittäminen ja keskinäinen osaamisen jakaminen.

Taide- ja muotoilukoulu Taikassa annetaan ainoana oppilaitoksena Päijät-Hämeessä laajaa kuvataiteen perusopetusta lapsille ja nuorille. Opetuksen tavoitteena on tutustuttaa oppilaat visuaalisten ja muotoilun alojen käsitteistöihin, tekniikkoihin ja materiaaleihin.

9.3 Tavoitteiden toteuttaminen

9.3.1 Toimintasuunnitelma

Kehitämme kansalaisopiston palveluja asiakkaiden tarpeita vastaavaksi eri asiakasryhmät huomioiden:

Käynnistämme Kumppanuustalossa Fellmanniassa maksutonta, kaikille avointa Olohuone –toimintaa.

Ylläpidämme maksutonta digineuvontaa.

Kannustamme opiskelijoita Jaa hyvää -toimintaan.

Mahdollistamme monipuoliset harrastusmahdollisuudet kaikenikäisille:

Jatkamme Taide- ja muotoilukoulu Taikan opetuksen kehittämistä huomioiden myös robotiikka.

Käynnistämme opiston Ikäopas -toiminnan, jonka tarkoituksena on edelleen kehittää eläkeikäisten toimintaa ja opiskelumahdollisuuksia.

Tavoitteena on, että yli 60-vuotiaiden määrä toiminnan parissa kasvaa.

9.3.2 Kehittämishankkeet ja hankkeet

Kansallisen ikäohjelman mukaisesti pyrimme omalta osaltamme tuottamaan uusia keinoja iäkkäiden toimintakyvyn ylläpitämiseen pidempään. Pyrimme tavoittamaan uusia kohderyhmiä ja aktivoimaan heitä yhteiseen toimintaan. Tavoittamalla erityisesti vanhimpia kuntalaisia pystytään parhaimmillaan vahvistamaan iäkkäiden toimintakykyä ja osallisuutta.

Voi hyvin –hankkeessa tavoitteena on:

- Uusien kohderyhmien tavoittaminen ja kokeilutoiminnan kehittäminen. Etsimme ja saavutamme uusia kohderyhmiä erityisesti yli 75-vuotiaita.
- Osaamisen lisääminen. Hankimme opistona osaamista ikääntymisen teeman ympärille.
- Verkostoidumme entistä tiiviimmin Päijät-Hämeen eri toimijoiden kanssa.
- Tietoisuus aivoterveysten vaikutuksista lisääntyy yksilötasolla.

9.3.3 Riskit ja seuranta

Matalan tulotason kaupungissa paine maksuttomaan ns. matalan kynnyksen toimintaan on kasvava.

10 Käyttösuunnitelman liitetiedot

Liite 1. Talousarvion toiminnan tunnusluvut

Sivistyksen palvelualue	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Varhaiskasvatuspalvelut					
Alle kouluikäisten lasten lukumäärä	6700	6 700	6 500	6500	6500
- varhaiskasvatuksessa/esiopetuksessa	3600	3 600	3 500	3500	3500
- yksityisessä varhaiskasvatuksessa	1700	1 700	1 600	1600	1600
- kotihoidon tuella	800	800	700	700	700
Perusopetus					
Oppilasmäärä	10 260	10 300	10 100	9 900	9 800
Vuosiviikkotunnit (kpl)	18 000	17 800	18 400	18 000	17 800
Vuosiviikkotunnit/oppiilas (kpl)	1,75	1,73	1,82	1,82	1,82
Nuorisopalvelut					
Osallistuja- ja asiakasmäärä	267 520	250 000	250 000	250 000	250 000
Asiakaspalautteen keskiarvo	4,5	4,2	4,2	4,2	4,2
Erityistuellujen nuorten lukumäärä	830	680	720	720	720
Erityistuellujen nuorten asiakastytyväisyys	4,7	4,3	4,3	4,3	4,3
Työ- ja valmennuspalveluja käyttävien nuorten lukumäärä	214	250	250	250	250
- nuorten sijoittumis-%	66	50	50	50	50
Kirjasto- ja tietopalvelut					
Kävijämäärä	952 809	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Lainaukset/asukas (kpl)	15,53	16	16	16	16
Kirjaston toimintaan osallistuvat	17 194	17 500	17 500	17 500	17 500
Wellamo-opisto					
Tuntimäärä	48 570	47 000	46 000	46 000	46 000

Liite 2. Talousarvion investointiosa

Investointisuunnitelmat valmistellaan ja esitetään viiden vuoden ajalta. Sivistyksen palvelualueen taloussuunnitelmavuosien 2026–2028 bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 3,6 milj. euroa.

Irtain omaisuus

Irtaimen omaisuuden sitovuus on investointisuunnitelman menot kaupunkitasoisesti. Yksikön esityksessä on arvio toteutettavista irtaimen omaisuuden investoinneista. Määrärahan kohdentamista yksiköille voidaan tarkastella talousarviovuoden aikana kaupunginvaltuuston myöntämän kokonaismäärärahan puitteissa.

1 000 euroa		TP 2024*	KS+LTA:t 2025*	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Irtain omaisuus	tulot	48						
Lahden kaupunki	menot	-4 635	-4 145	-4 700	-4 270	-4 010	-4 010	--4 395
Sivistyksen palv. alue	menot	-1 100	-750	-1 650	-1 100	-800	-1 000	-1 380

*Sivistyksen palvelualueen tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 irtaimen omaisuuden investoinnit esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja ne ovat osittain laskennallinen arvio.

1 000 euroa		TP 2024*	KS+LTA:t 2025*	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot		0	0	0	0	0	0	0
Menot		-1 100	-750	-1 650	-1 100	-800	-1 000	-1 380
Netto		-1 100	-750	-1 650	-1 100	-800	-1 000	-1 380

*Sivistyksen palvelualueen tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 irtaimen omaisuuden investoinnit esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja ne ovat osittain laskennallinen arvio.

Kohteet	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Sivistyksen palvelualue					
Perusopetus	-750	-600	0	0	-380
Varhaiskasvatus	-500	-500	-500	-500	-500
Nuorisopalvelut	-50	0	0	0	0
Wellamo-opisto	0	0	0	0	0
Kirjasto- ja tietopalvelut	-350	0	-300	-500	-500

Liite 3. Tositteiden hyväksyjät

Käyttösuunnitelmassa päätetään palvelualueen tositteiden hyväksyjät nimiketasolla. Vastuualueiden johtajilla on tarvittaessa oikeus hyväksyä kaikki vastuualueitaan koskevat tulo- ja menotositteet. Sivistysjohtajalla on tarvittaessa oikeus hyväksyä palvelualueen tulo- tai menotosite varsinaisen hyväksyjän ja varahyväksyjän estyneenä ollessa. Käyttösuunnitelmassa päätetyt hyväksymisoikeudet ovat voimassa seuraavan vuoden käyttösuunnitelman hyväksymiseen tai muutospäätökseen asti.

Kustannuspaikka / selite	Toiminto	Projekti	Hyväksyjän nimike	Varahyväksyjän nimike
Sivistyksen palvelualue				
Sivistyksen palvelualue				
Koko sivistyksen palvelualueetta koskien				
Kaikki palvelualueen tulo- ja menotositteet			Sivistysjohtaja	Opetus- ja kasvatustoiminnan johtaja
Vastuualuejohtajien ja muiden sivistysjohtajan välittömien alaisten tehtävään liittyvät laskut			Sivistysjohtaja	Sivistysjohtajan sijainen
Muistiotositteella kirjattavat kirjanpidon kirjaukset:				
Palvelualueen muistiotositteella kirjattavat kirjanpidon kirjaukset			Controller	Controller, Johtava controller, Laskentapäällikkö, Talousjohtaja

Tositteen hyväksyjä voi hyväksyä tositteessa olevan vastakirjauksen tasetilille (KP 1000)

Kustannuspaikka / selite	Toiminto	Projekti	Hyväksyjän nimi	Varahyväksyjän nimi
Sivistyksen yhteiset				
Sivistykset yhteiset				
3002 Sivistyksen yhteiset	C001 Hallinto		Sivistysjohtaja	Opetus- ja kasvatustoiminnan johtaja
Sivistyksen yhteislaskut	C001 Hallinto		Controller	Controller
Sivistysjohtajan tehtävään liittyvät laskut	C001 Hallinto		Kaupunginjohtaja	Kaupunginjohtajan sijainen
Sivistyksen avustukset	C350 Sivistyksen avustukset		Sivistysjohtaja	Opetus- ja kasvatustoiminnan johtaja
	C351 VK Projektit		Kehittämishankkeen tai palvelu- /toimintayksikön vastuhenkilö	Em. henkilön sijainen
	C352 PO Projektit		Kehittämishankkeen tai palvelu- /toimintayksikön vastuhenkilö	Em. henkilön sijainen
	C353 NP Projektit		Kehittämishankkeen tai palvelu- /toimintayksikön vastuhenkilö	Em. henkilön sijainen
	C357 KR Projektit		Kehittämishankkeen tai palvelu- /toimintayksikön vastuhenkilö	Em. henkilön sijainen
	C360 WO Projektit		Kehittämishankkeen tai palvelu- /toimintayksikön vastuhenkilö	Em. henkilön sijainen
3003 Sivistyslautakunta			Sivistysjohtaja	Opetus- ja kasvatustoiminnan johtaja
3005 Seudullinen kehittäminen			Kehittämispäällikkö	Sivistysjohtaja

Kustannuspaikka / selite	Toiminto	Projekti	Hyväksyjän nimi	Varahyväksyjän nimi
Varhaiskasvatuspalvelut				
Varhaiskasvatuspalvelut				
Koko varhaiskasvatuspalvelut				
Kaikki palveluyksikön tulo- ja menositteet			Varhaiskasvatusjohtaja	Varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
Investointeihin liittyvät kirjaukset			Varhaiskasvatusjohtaja	Varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3202 Varhaiskasvatuspalvelujen yhteiset			Varhaiskasvatusjohtaja	Varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
Varhaiskasvatusjohtajan tehtävään liittyvät laskut			Sivistysjohtaja	Sivistysjohtajan sijainen
3212 Päiväkotien yhteiset			Varhaiskasvatusjohtaja	Varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3213 Asemantaustan päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3214 Hennalan päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3215 Herrasmannin päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3216 Humpulan päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3217 Kaarikadun päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3218 Kanervan päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3219 Jalkarannan päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3222 Kilpiäisten päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3223 Launeen päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3224 Liipolan päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3225 Metsäkankaan päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3226 Lähteen päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3227 Möysän päiväkotit			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö

Kustannuspaikka / selite	Toiminto	Projekti	Hyväksyjän nimi	Varahyväksyjän nimi
3228 Paavolan päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3229 Riihelän päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3232 Ruoriniemen päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3233 Tenava-Tonttilan päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3234 Mukkulan päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3236 Villa Piiparin päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3237 Renkomäen päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3238 Kytölän päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3239 Kariston päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3242 Sipuran päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3243 Villähteen päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3244 Aurinkorinteen päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3245 Rakokiven päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3246 Erstan päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3247 Alasjärven päiväkotitoiminta			Päiväkodin johtaja	Em. henkilön sijainen, varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3302 Perhepäivähoito			Perhepäivähoidon ohjaaja	Varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö
3352 Avoin varhaiskasvatus			Perhepäivähoidon ohjaaja	Varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö

Kustannuspaikka / selite	Toiminto	Projekti	Hyväksyjän nimi	Varahyväksyjän nimi
Perusopetuspalvelut				
Perusopetus				
Koko perusopetus				
Kaikki palveluyksikön tulo- ja menositteet			Opetus- ja kasvatustoiminta	Palvelupäällikkö
Investointeihin liittyvät kirjaukset			Opetus- ja kasvatustoiminta	Palvelupäällikkö
Opetus- ja kasvatustoiminnan tehtävään liittyvät laskut			Sivistystoiminta	Sivistystoiminnan sijainen
3502 Perusopetuspalvelujen yhteiset			Opetus- ja kasvatustoiminta	Palvelupäällikkö
3503 Jalkarannan peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö
3504 Kariston peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö
3505 Lotilan peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö
3506 Länsiharjun peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö
3507 Möysän peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö
3508 Renkomäen peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö
3509 Kasakkamäen peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö
3512 Salpausselän peruskoulu			Rehtori	Virka-apulaisrehtori
3513 Tiirismaan peruskoulu			Rehtori	Virka-apulaisrehtori
3514 Ahtialan peruskoulu			Rehtori	Virka-apulaisrehtori
3515 Kivimaan peruskoulu			Rehtori	Virka-apulaisrehtori
3516 Kärpäsén peruskoulu			Rehtori	Virka-apulaisrehtori
3517 Lähteen peruskoulu			Rehtori	Virka-apulaisrehtori
3518 Makkulan peruskoulu			Rehtori	Virka-apulaisrehtori
3519 Kanervikon peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö
3522 Kartanon peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö
3523 Kirkonkylän peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö
3524 Rakokiven peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö

Kustannuspaikka / selite	Toiminto	Projekti	Hyväksyjän nimike	Varahyväksyjän nimike
3525 Kukkasen peruskoulu	C442 Sisukas (Sij.opp.opetus)		Rehtori	Palvelupäällikkö
3526 Alasenjärven peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö
3527 Ruotsinkielinen peruskoulu			Rehtori	Palvelupäällikkö
3552 Oppimisen tuki ja hyvinvointi			Palvelupäällikkö	Opetus- ja kasvatustoimittaja
3552 Oppimisen tuki ja hyvinvointi			Rehtori	Palvelupäällikkö
3553 Lasten ja nuorten hyvinvointi			Palvelupäällikkö	Opetus- ja kasvatustoimittaja
3562 Perusopetuksen pedagogiikka			Palvelupäällikkö	Opetus- ja kasvatustoimittaja
3572 Perusopetuksen oppimisympäristöt			Palvelupäällikkö	Opetus- ja kasvatustoimittaja
3582 Talous- ja henkilöstösuunnittelu			Palvelupäällikkö	Opetus- ja kasvatustoimittaja

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut

Koko nuorisopalvelut

Kaikki palveluyksikön tulo- ja menotositteet	projektien omarahoitussuudet		Nuorisotoimenjohtaja	Palvelupäällikkö
Investointeihin liittyvät kirjaukset			Nuorisotoimenjohtaja	Palvelupäällikkö
Lahjoitusrahastot			Nuorisotoimenjohtaja	Palvelupäällikkö
3802 Nuorisopalveluiden yhteiset			Nuorisotoimenjohtaja	Palvelupäällikkö
3802 Nuorisopalveluiden yhteiset			Kehittämishankkeen tai palvelu- /toimintayksikön vastuuhenkilö	Em. henkilön sijainen
Nuorisotoimenjohtajan tehtävään liittyvät laskut			Sivistysjohtaja	Sivistysjohtajan sijainen
3803 Nuorten tukipalvelut			Palvelupäällikkö	Nuorisotoimenjohtaja
3804 Eteläinen alue			Palvelupäällikkö	Palvelupäällikkö
3805 Itäinen alue			Palvelupäällikkö	Palvelupäällikkö
3806 Pohjoinen alue			Palvelupäällikkö	Palvelupäällikkö

Kustannuspaikka / selite	Toiminto	Projekti	Hyväksyjän nimike	Varahyväksyjän nimike
Kirjasto- ja tietopalvelut				
Kirjasto- ja tietopalvelut				
Koko kirjasto- ja tietopalvelut				
Kaikki palveluyksikön tulo- ja menotositteet			Kirjastopalvelujohtaja	Palvelupäällikkö
Investointeihin liittyvät kirjaukset			Kirjastopalvelujohtaja	Palvelupäällikkö
Kirjastopalvelujohtajan tehtävään liittyvät laskut			Sivistysjohtaja	Sivistysjohtajan sijainen
4202 Kirjasto- ja tietopalvelut			Kirjastopalvelujohtaja	Palvelupäällikkö
Wellamo-opisto				
Wellamo-opisto				
Kaikki palveluyksikön tulo- ja menotositteet			Rehtori	Apulaisrehtori
Investointeihin liittyvät kirjaukset			Rehtori	Apulaisrehtori
4102 Wellamo-opisto			Rehtori	Apulaisrehtori
Rehtorin tehtävään liittyvät laskut			Sivistysjohtaja	Sivistysjohtajan sijainen
4103 Taika			Rehtori	Apulaisrehtori